

Zbirka medijskih objav
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI,
11. 09. 2014 do
12. 09. 2014

Število objav: 14
Tiskani mediji: 11
Splet: 2
Radijske postaje: 1
Televizijske postaje: 0
Teletekst: 0

Spremljane teme:
Javni sklad RS za kulturne dejavnosti
Klovnbud
Ringaraja
Vizije, festival mladinskih gledaliških
in rock skupin

Seznam objav v zbirki:

Naslov		Bonaca 2014		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	DJ-Slovenija.si; 0		
	Rubrika / Datum	Novice, 11. 09. 2014		
Stran v zbirki 4	Avtor	neznan avtor		
	Teme	Ringaraja		

Naslov		10 let po tem:Kam so liberalci šli		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Manager; 15000	Stran: 19	Površina: 2210 cm2
	Rubrika / Datum	Ostalo, 11. 09. 2014		
Stran v zbirki 5	Avtor	Javornik Cajnko Vita		
	Teme	Vizije, festival mladinskih gledaliških in rock skupin		

Naslov		Kdo bo vodil LUŠ in JSKD?		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Novi tednik Celje; 47000	Stran: 7	Površina: 94 cm2
	Rubrika / Datum	Iz naših krajev, 11. 09. 2014		
Stran v zbirki 13	Avtor	ST. O.		
	Teme	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti		

Naslov		Razstavljajo šolsko dediščino		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Posavski obzornik; 54000	Stran: 6	Površina: 144 cm2
	Rubrika / Datum	Ostalo, 11. 09. 2014		
Stran v zbirki 14	Avtor	Hrvatini M.		
	Teme	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti		

Naslov		Prireditve v Septembru		
Zaporedna št. 5	Medij; Doseg	Posavski obzornik; 54000	Stran: 14	Površina: 211 cm2
	Rubrika / Datum	Ostalo, 11. 09. 2014		
Stran v zbirki 15	Avtor	neznan avtor		
	Teme	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti		

Naslov		Potrdili nagrajence občine Cerklje		
Zaporedna št. 6	Medij; Doseg	Radio Sora; 9000	14:00	Trajanje: 2 min
	Rubrika / Datum	Dober dan Gorenjska, 11. 09. 2014		
Stran v zbirki 16	Avtor	neznan avtor		
	Teme	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti		

Naslov		Kultura kot blagovna znamka Slovenije		
Zaporedna št. 7	Medij; Doseg	Delo; 157000	Stran: 5	Površina: 917 cm2
	Rubrika / Datum	Mnenja, 12. 09. 2014		
Stran v zbirki 17	Avtor	Peršak Tone		
	Teme	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti		

	Naslov	Na odrih		
Zaporedna št. 8	Medij; Doseg	Delo; 157000	Stran: 22	Površina: 80 cm ²
	Rubrika / Datum	Ostalo, 12. 09. 2014		
Stran v zbirki 19	Avtor	neznan avtor		
	Teme	Klovnbufo		

	Naslov	Za otroke		
Zaporedna št. 9	Medij; Doseg	Delo; 157000	Stran: 22	Površina: 156 cm ²
	Rubrika / Datum	Ostalo, 12. 09. 2014		
Stran v zbirki 20	Avtor	neznan avtor		
	Teme	Klovnbufo		

	Naslov	Razstave		
Zaporedna št. 10	Medij; Doseg	Delo; 157000	Stran: 22	Površina: 187 cm ²
	Rubrika / Datum	Ostalo, 12. 09. 2014		
Stran v zbirki 21	Avtor	neznan avtor		
	Teme	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti		

	Naslov	Zabavljaji in družbeni kritiki		
Zaporedna št. 11	Medij; Doseg	Finance – Weekend; 0	Stran: 8	Površina: 1796 cm ²
	Rubrika / Datum	Finance Weekend, 12. 09. 2014		
Stran v zbirki 22	Avtor	Cencelj Kaja		
	Teme	Klovnbufo		

	Naslov	Zabavljaji in družbeni kritiki		
Zaporedna št. 12	Medij; Doseg	Finance.si; 231945		
	Rubrika / Datum	Novice, 12. 09. 2014		
Stran v zbirki 26	Avtor	Cencelj Kaja		
	Teme	Klovnbufo		

	Naslov	Delavnice		
Zaporedna št. 13	Medij; Doseg	Primorske novice; 50000	Stran: 30	Površina: 63 cm ²
	Rubrika / Datum	Sobota, 12. 09. 2014		
Stran v zbirki 42	Avtor	neznan avtor		
	Teme	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti		

	Naslov	Prleki osvajali Turčijo		
Zaporedna št. 14	Medij; Doseg	Večer; 108000	Stran: 22	Površina: 210 cm ²
	Rubrika / Datum	Ostalo, 12. 09. 2014		
Stran v zbirki 43	Avtor	M. Š.		
	Teme	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti		

Reach: 0

Country: Slovenija

1 / 1

Bonaca 2014

Datum: četrtek, 11. september, 2014

3. mednarodni salon plovil, karavaninga, turizma in zelene energije bo potekal od 25. do 28. septembra v Marini Portorož.

Bonaca je postala osrednji dogodek kampinga in karavaninga v JV delu Evrope, saj so proizvajalci sejem prepoznali kot pravi in idealen za panogo, in tako bodo letos ponovno ob boku Adria na ogled počitniška vozila in prikolice vseh pomembnejših proizvajalcev in njihovih zastopnikov. Spletni portal www.avtokampi.si tradicionalno prireja mednarodno podelitev nagrad Naj kamp Adria, prihod so potrdili vsi nominirani kampi iz Italije, Avstrije, Hrvaške pa vse do Črne gore. Gre za edini sejem v regiji, na katerem se predstavljajo tudi vsi pomembni proizvajalci vse bolj popularnih mobilnih hiš, ki izberejo Bonaco za predstavitev premier prihajajoče sezone.

V polni postavi se bodo ponovno predstavili tudi najnovejši električni avtomobili, motorji, kolesa in plovila, organiziran pa bo tudi 2. Bonaca forum e-mobilnosti.

Navtični del beleži porast glede na prejšnja leta in se usmerja predvsem k novim tehnologijam za boljše učinkovitost, razstavljeni bodo tudi plovila, ki so dejansko dopolnilo ostalim panogam oziroma sodijo v nekoliko širšo dostopnost. Predstavili se bodo ponudniki čarterja, oblačil in obutve, opreme, servisa in marin. Da je turizem v porastu, kažejo vsi trendi in številke, množična je bila tudi zasedba ponudnikov na lanskoletni portoroški Bonaci, saj so zasedli skoraj celotno prvo halo, ki je letos poimenovana Slovenija brez meja in v kateri se to leto pod pokroviteljstvom ministra predstavlja Urad Vlade Republike Slovenije za zamejce in Slovence po svetu z gospodarskim showroomom, namenjenim povezovanju slovenskih podjetnikov s sosednjimi trgi. Pripravljajo se mednarodna srečanja, forumi in bogat zabavno-kulturni program z množico sodelujočih podjetij, društev in posameznikov. Gibanje Kultura Natura pod častnim pokroviteljstvom g. Mitje Bervarja, predsednika Državnega sveta RS, prireja podelitev priznanj Naša Slovenija projektom, ki so posebno zaznamovali preteklo leto.

Poskrbljeno bo tudi za varstvo otrok in zabavo z večjezičnim festivalom **Ringaraja**.

Ravno povezava med zelenim turizmom, kampingom in karavaningom, e-mobilnostjo, navtiko in novimi trendi se kaže v tem, da bo ta del sejma ponovno ponudil precejšnji porast.

Prvič v Sloveniji organizirajo poseben prostor Piazza Bonaca, ki bo namenjen komisiji prodaji rabljene opreme za kamping in karavaning, samogradnjo, navtiko, pohodništvo, kolesarjenje, potapljanje, ribištvo in vse, kar je povezano s kakovostnim preživljanjem prostega časa. Piazza Bonaca bo izvrstna priložnost za prodajo stare opreme in nakup nove s sejmskimi popusti.

Za vse, ki boste Bonaco obiskali s svojim avtomodom, bo na otočku pred marino karavaning park, nadgrajen v PZA z elektriko, vodo in ostalimi potrebnimi priključki. V karavaning parku bo organizirana tudi prodaja rabljenih avtomodov in počitniških vozil.

Osrednji športni dogodek bo mednarodni plavalni maraton Alpe Adria za pokal Bonaca s svojim startom in ciljem pred Marino Portorož in plavanjem vse do školjčič Ribogojnice Fonda. Maraton bo organiziran v dolžini ene milje (ADVENTURE SWIM), medtem ko bo za izkušenejše plavalce na voljo maraton v dolžini treh navtičnih milj (CHALLENGE SWIM).

Več informacij: www.bonaca.si

KONTEKST

Jure Makovec

Pred desetletjem so mladoekonomisti kritizirali gradualizem, zdaj pa Jože Damijan pravi: »Radikalne reforme očitno niso možne, zato potrebujemo politiko majhnih korakov, majhnih sprememb.« A ob tem trdi, da se ni spremenil sam, temveč razmere: »To je tako, kot če si bolan. Zdravnik ne predpiše enakega zdravila za vsako diagnozo.«

10 let po tem: Kam so liberalci šli

Jože P. Damijan, nekdanji mladoekonomist, o tem, kaj je po 10 letih, odkar je v Sloveniji liberalizem dobil domovinsko pravico, ostalo od takratnih idej, in zakaj je videti, kot da se je tudi sam postavil na glavo.

Vita Cajnko Javornik

Jože Pavlič Damijan, profesor na ljubljanski ekonomski fakulteti in verjetno najproduktivnejši pisec komentarjev med ekonomisti, je priplaval na površje sredi prejšnjega desetletja v okviru skupine tako imenovanih mladoekonomistov s takrat prevratnimi idejami o hitri privatizaciji, radikalnem znižanju davkov, deregulaciji trga dela in celo odpravi minimalne plače. Z njimi je v naš vsakdanjik vstopil izraz neoliberalizem, večinoma kot zmerljivka, s katero so jih obkladali njihovi nasprotniki. Leta 2003 so se »organizirali« v tako imenovanem Slovenskem makroekonomskem forumu (SMF) – tako imenovanem zato, ker SMF ni nikoli postal resnična institucija in tudi ne pomnimo kaj dosti njegovih organiziranih dejavnosti. Letos pa je ravno 10 let, kar so nekatere njihove ideje vstopile tudi v politiko. Stranka SDS jih je namreč pred takratnimi volitvami, na katerih je potem zmagala, vključila v svoj gospodarski program, nekatere od mladoekonomistov pa za nekaj časa tudi pritegnila med svoje svetovalce. Poglejmo na tedanje in sedanje čase skozi oči Jožeta Damijana.

☛ Kaj ste? S katero besedo bi označili svoj svetovni nazor?

Sem liberalec.

☛ Kaj to pomeni – ste levi ali desni?

Po definiciji revije Economist sem progresivec. Konservativci, na primer v Ameriki, so ljudje, ki so za ohranjanje obstoječega stanja in proti razvoju; to so desničarji. Levičarji so bolj socialni, a v nekem smislu revolucionarni. Progresivec pa ni ne lev ne desen, temveč na obeh straneh pobira ideje, ki vodijo k razvoju.

☛ Ali bi se strinjali z mnenjem, da imajo desne stranke bolj liberalen pogled na gospodarstvo kot leve?

Najprej se moramo zmeniti, kaj je liberalen program. V Ameriki je to nekaj drugega kot pri nas. Tam so vsi za tržno gospodarstvo, biti liberalen pa pomeni, da si demokrat, da

si bolj socialen, medtem ko konservativce zanimajo predvsem dobički korporacij. Pri nas pa so v bistvu vsi socialisti, vsi usmerjeni bolj levo, in če se pojavi kakšna stranka, ki bi rada malo več korporativizma, velja za liberalno. Ne vem pa, kdo to pri nas sploh je. Nekateri se deklarirajo za konservativce z liberalnimi gospodarskimi idejami, v praksi pa delajo nekaj čisto drugega. Taka je Janševa stranka. Ko je na oblasti, se ustavi pri zniževanju stopnje davka od dobička in davčnih olajšavah, pri privatizaciji pa ni naredila nič, pri trgu dela tudi ne, pri pokojninski reformi so šli pred 10 leti celo v obratno smer. Potem imamo krščanske demokrate oziroma NSi, ki dolgo niso vedeli, kaj sploh so, nato pa so pred volitvami najeli Rada Pezdirja, da jim je napisal gospodarski program, in so se v njem nenadoma pojavile liberalne ideje.

☛ Ali se ni nekaj podobnega leta 2004 zgodilo z SDS – da so del tistega, kar jim je manjkalo, to je gospodarski program, vzeli od vas, takrat tako imenovanih mladoekonomistov?

SDS, ki je bila dolgo v opoziciji, takrat dejansko ni imela programa, tudi ni imela intelektualne baze, ki bi ga lahko pripravila, in tako so se naslonili na ideje, ki smo jih zagovarjali mladoekonomisti. A iz tega niso nič naredili. Potem so nas celo angažirali, mene kot ministra za razvoj, a to je bila samo dimna zavesa za tisto, kar je bila takrat njihova prava agenda. To pa je bilo, da bi dovolj nakradli, da jim ne bi bilo treba nikoli več delati, kot je povedala Andrijana Starina Kosem (nekoč državna sekretarka na ministrstvu za gospodarstvo) leta 2007, ko sta se razšla z Janšo. Hoteli so popraviti tisto, za kar so bili po svojem mnenju prikrajšani, si torej ustvariti svojo kapitalsko bazo, in so podjetja dobesedno izpraznili. Takrat je bilo prodanih največ podjetij, a treba se je vprašati, kam je šel ta denar.

☛ Takrat ste mladoekonomisti dobili nalepko, da ste neoliberalci, kar v večinskem delu javnosti ni bilo mišljeno

kot pohvala. Ko pogledate nazaj, kaj je ostalo od tega? Se vam zdi, da je bil vse skupaj vihar v kozarcu vode?

Ideje so bile takrat odmevne predvsem zato, ker smo kritizirali nekatere ustaljene prakse. Prva velika tema je bila pred vstopom v EU politika depreciacije tečaja, s katero smo uvažali inflacijo. Sledil je cel niz idej za sproščanje gospodarstva na področju davkov, trga dela, pokojninske reforme, privatizacije. To je bilo za tiste čase zelo revolucionarno, a se je od tega zelo malo naredilo. Janševa vlada je v letih od 2004 do 2008 uresničila zelo malo tega. Pozneje je na področju socialnih transferjev največ naredil Ivan Svetlik v praktično socialistični vladi Boruta Pahorja, recimo to, da morajo ljudje, ki imajo premoženje, vračati prejete socialne pomoči. Kaj drugega pa se skoraj ni zgodilo, od takratnih idej se jih je zelo malo uresničilo.

Koliko je Slovenija danes drugačna po stanju duha, po načinu razmišljanja?

Takrat smo reforme predlagali zato, da bi pospešili gospodarsko rast. Če bi to naredili v dobrih časih, bi se Slovenija lahko izognila krizi. Naše reforme so bile podobne tistim, ki jih je uvedel Gerhard Schröder leta 2004 in 2005. Schröderja je to odneslo z oblasti, toda Nemčija je iz tega izšla izjemno močna, z nižjimi stroški dela in bolj konkurenčna in je krizo dobro prestala. Ker pri nas tega nismo naredili, je Slovenija tako globoko padla. Kmalu sem ugotovil, da v Sloveniji tega ni mogoče izpeljati, ker nihče ni dovolj močan, tudi Janša ni bil, in da bomo očitno potrebovali zelo močno krizo, da bo prišlo do tega. Zdaj dejansko prihaja do tega, da bo svoje naredila kriza in se bo zavest ljudi spremenila in se bodo zavedeli, da je treba izpeljati nekatere reforme, če hočemo preživeti.

Se je res spremenila zavest v tej smeri? Če pogledamo izid zadnjih volitev, se zdi, da so volivci še bolj levi kot kdaj prej. Res je prišla v parlament Združena levica, ki črpa zamisli iz nekega drugega družbenega reda, pri čemer jim gre na roko gospodarska kriza v razvitih državah. Tu nismo izjema, a to je vedno neka manjšina. Nasploh mislim, da so danes ljudje veliko bolj pripravljeni na spremembe, kot so bili takrat, ker denarja preprosto ni več. Spomnimo se leta 1991, ko so bili ljudje pripravljeni na velike spremembe. Tudi danes imamo visoko brezposelnost, brezposelni si želijo služb in ljudje so zaradi tega pripravljeni privoliti v precej večje koncesije.

Koliko pa so se v tem času spremenila vaša stališča? Pred 10 leti ste zagovarjali tako radikalne ukrepe, kot sta enotna davčna stopnja in ukinitvev minimalne plače, če omenim samo dva. Danes so

predlogi, ki jih objavljate, veliko mehkejši, da ne rečem, da ste se v nekaterih pogledih obrnili skoraj na glavo, kot vam pogosto očitajo.

To je podobno, kot če si bolan. Zdravnik ti najprej postavi diagnozo in ti šele potem predpiše zdravila. Enako delam jaz. Leta 2004 so bile čisto drugačne razmere. Imeli smo neizkoriščene gospodarske zmogljivosti in možnosti za večjo gospodarsko rast. Naše ideje so bile usmerjene k temu, da dosežemo hitrejšo gospodarsko rast tako, da bolj zaposlimo produkcijske faktorje. Ko je napočila kriza, pa so se razmere korenito spremenile. Danes niso glavni problem premalo izkoriščeni produkcijski faktorji, temveč da izdelkov nimamo komu prodati. Diagnoza je torej zdaj drugačna, danes je premajhno povpraševanje. Če gospodinjstva nočejo trošiti, če si podjetja ne upajo investirati in če država ne sme, ostane samo še izvoz. Povečevati moramo torej agregatno povpraševanje, in ko bomo to uredili in bo spet gospodarska rast, podjetja spodbuditi, da bodo več investirala, urediti trg dela in tako naprej. Vse, kar danes narediš na strani ponudbe, je vrženo stran. Janez Šušteršič (nekdanji finančni minister) je na primer znižal davčne stopnje na dobiček in uvedel davčne olajšave za investicije. A to nič ne pomaga, če si podjetja ne upajo investirati, ker ni povpraševanja. Tudi pokojninska reforma ne pomaga, dokler ne rešimo vprašanja, kako povečati povpraševanje. To ni samo težava Slovenije, temveč evrskega območja v celoti. Drsimo v krizo japonskega tipa, za katero sta značilni deflacija in majhna gospodarska rast.

Sami pravite, da je premajhna poraba težava celotnega območja evra. Ali mi lahko ukrepamo sami samcati, se lahko Slovenija gre politiko večjih državnih naložb, če se je ne gre Evropa?

Slovenija je izvozno usmerjena, 30 odstotkov dodane vrednosti ustvarimo na tujih trgih, toda 70 odstotkov še vedno ustvarimo doma. Še vedno lahko spodbudimo skupno povpraševanje z infrastrukturnimi projekti. Težava je pri financiranju teh virov, a tudi to ni treba, da je težava, če imaš pametno politiko, da na primer vlada izda dolgoročne infrastrukturne obveznice.

Kdo pa bi kupil te obveznice?

Tako kot vedno – to lahko kupijo banke, finančni sektor ali pa tujci. Zakaj pa ne bi kupili, donos je veliko večji kot na nemške obveznice. Poleg tega je Slovenija javnofinančno v boljšem položaju od povprečja EU.

Katera država pa je svoje projekte že uspešno financirala tako?

To dela večina držav, le da tega ne obešajo na veliki zvon. Nemčija sicer ne z infrastrukturnimi, ampak z običajnimi državnimi obveznicami. Nemci so v času krize, ko so vsem drugim pridigali, kako morajo zmanjšati javni dolg in izdatke, šli sami v 50-milijadne naložbe v infrastrukturo.

■ Vendar je za to potrebno zaupanje v državo. Slovenija pa bi verjetno izgubila zaupanje, če bi povečala zadolženost.

V Slovenijo je zaupanje zelo upadalo, dokler nismo izpeljali bančne sanacije, potem pa se je povrnilo in smo po zahtevanih donosih na obveznice spet na isti ravni kot Italija. Dosegamo rekordno nizko raven obresti, nižjo kot leta 2004 ali 2007.

■ Če pustimo vidik zaupanja: ali ne bi bilo spodbujanje rasti z javnimi investicijami ponavljanje vzorca rasti iz prejšnjega desetletja, ki pa se ni izkazal za vzdržnega? Gradbena podjetja so cvetela, z njimi gospodarstvo, a danes jih je pol mrtvih. Gradbena podjetja niso propadla zaradi avtocestnega programa, ampak zato, ker so se zainvestirala z lastnimi gradbenimi projekti na nepremičninskem trgu, in zaradi managerske privatizacije. Gospodarska rast pa je bila takrat prav zaradi tega večja in tudi danes bi lahko bila večja. In to je pomemben dejavnik, ko finančni trgi ocenjujejo države, večja rast namreč pomeni večjo sposobnost odplačevanja posojil.

■ Zaradi vnetega zagovarjanja državnih investicij kot vzvoda gospodarske rasti vas večkrat primerjajo z Jožetom Mencingerjem. Vas ta primerjava moti? Za te stvari mi je vseeno, včasih so me zmerjali kot neoliberalca, zdaj kot keynesijanca ali mencingerjanca, če hočete. Pomembno je, da znaš v pravem času najti prave recepte za konkretne težave. Najhuje je, če vztrajaš pri istih stališčih vse življenje. Mencinger je nekoč o mojih stališčih dejal nekaj v smislu, končno je ugotovil, jaz to vem že vse življenje. Ampak težava je ravno v tem, da je keynesianec že vse življenje. Keynesijanec moraš biti, kadar je čas za to, torej ko imaš težave s povpraševanjem. Hudič je, če želiš vse bolezni zdraviti z istim zdravilom.

■ Malo prej ste omenili Šušteršičeve poteze. Tudi on je sodil v skupino mladoekonomistov – kako se razumeta zdaj?

Formalno sicer ni bil ravno v našem krogu, imeli pa smo podobna stališča in smo sodelovali pri pisanju reform leta 2005. V odboru za reforme je bil takrat moj namestnik. Danes so se naša stališča malce razšla, kajti še vedno zagovarja ekonomiko ponudbe. Postavili smo torej zelo različno diagnozo za sedanjo gospodarske razmere, zato so tudi predlagani ukrepi zelo različni.

V celotni ekonomski vedi je prišlo do tektonskih premikov. V sedemdesetih letih so študije dokazovale, da so nižji davki koristni za gospodarsko rast. Davki so se občutno znižali, gospodarske rasti pa to ni prineslo. Se je pa pomembno povečala neenakost v Ameriki in to se je izkazalo kot slabo za gospodarsko rast. Hkrati so multinacionalke selile proizvodnjo, zmanjšalo se je število delovnih mest in s tem se je izvotlil srednji razred, zaradi česar ni več stabilnega povpraševanja. To je povečalo makroekonomsko nestabilnost. Zdaj se ekonomska teorija obrača. Celo Mednarodni denarni sklad je ugotovil, da je redistribucija dobra za gospodarsko rast, ker zagotavlja večji socialni mir in hkrati stabilno povpraševanje, in da je zato treba vlagati v infrastrukturne projekte in v izobraževanje, v razvite in v nerazvite države.

Je to tudi podlaga za vaše spremenjeno razmišljanje? Če bi me kdo vprašal pred 10 leti, ne bi rekla, da se vam je vprašanje socialne enakosti ali neenakosti zdelo najpomembnejša stvar.

Saj mi ni bilo. Sicer pa je v Sloveniji je neenakost najnižja med vsemi državami OECD. A če gledamo globalno, imamo zaradi manjšega povpraševanja v Ameriki vsi skupaj težave. Ekonomska veča se je zdaj obrnila. Spreminjamo učbenike makroekonomije in iz njih mečemo teorije, ki so veljale zadnjih 30 let.

Nasploh se zdi, da ste se ravno vi najbolj oddaljili od prvotnih stališč.

Tudi pozneje smo imeli nekatere skupne ideje. Na primer, skupaj smo predlagali slabo banko, ki ji je Šušteršič takrat javno nasprotoval. Razlikujemo se predvsem v mnenju, za kakšno vrsto krizo gre in kakšen mora biti vrstni red ukrepov. Jaz na primer pravim, da je danes problem v premajhnem povpraševanju, ne pa v tem, ker podjetja ne bi bila sposobna dovolj proizvesti ali najti dovolj delavcev. Treba je spodbuditi povpraševanje, šele nato bodo strukturne reforme na trgu dela lahko uspešne. V teh razmerah zagovarjam tudi aktivno vključitev države v razdolževanje podjetij, podobno kot je naredila Islandija, ki je podjetjem pomagala tako, da jim je odpisala del dolga, in podobno zdaj načrtuje tudi Banka Slovenije. Oni pa pravijo, da se mora to zgoditi po naravni poti, to je neke vrste neoklasična ali avstrijska šola ekonomije. Torej, ker je gospodarstvo prej živelo prek svojih zmožnosti, mora zdaj slediti kazen in mora priti do očiščenja. Jaz pa pravim, da ni treba požgati njive, ampak lahko s pametno politiko države probleme rešimo po mehkejši poti z manj stranskimi učinki. Tako kot ne bi bilo treba uničiti gradbene operative let 2008. SCT in Primorju bi lahko pomagali. Seveda bi bilo treba razlastiti tajkune, njihove

direktorje, podjetja pa bi morali ohraniti. Takrat bi morali zagnati infrastrukturne projekte, kot je druga cev predora Karavanke, drugi tir in tako naprej. Podjetja bi bila zaposlena in gospodarska rast ne bi tako upadla, poleg tega pa bi ohranili močna gradbena podjetja z referencami in bi lahko nadaljevali naložbe.

To zveni malo podobno programu Zorana Jankovića ...

Podobnost je v tem, da se Janković tudi zavzema za velike projekte, vendar ima v ozadju svoj račun. Moj sin je naredil primerjavo Jankovića in Janše in ugotovil, da Janša »krade« samo iz obstoječih javnih virov, Janković pa tako, da zraven nekaj gradi. Da lahko kaj »ukrade«, mora tudi nekaj tudi zgraditi. Po Jankoviću ostaneta prenovljeno mesto in stadion, po Janši pa ostane samo luknja.

Omenili ste načrte Banke Slovenije, tudi njen guverner Boštjan Jazbec je bil član vaše skupine pred desetletjem. Kje ga vidite v današnji sliki?

Z Boštjanom sva bila v resnici začetnika te zgodbe. Leta 2002 sva začela v Sobotni prilogi Dela in objavila dva članka o privatizaciji NLB. Potem so se začeli veliki pritiski na naju na fakulteti. To je bilo skoraj nevzdržno, predvsem za Boštjana, ki se je potem odločil, da se bo začasno umaknil, dokler ne dobi docenture. Ko smo ustanovili SMF leta 2003, je bil sicer na slikah še zraven, a se je potem od nas zelo distanciral. Takrat me je poklical Janša, ali bi bil v svetu Banke Slovenije. Odgovoril sem, da jaz ne, a da imam prijatelja, ki bi bil. Boštjan se je strinjal in je postal član sveta BS in tako del establišmenta. Videl se je nekje drugje, ne v raziskovalnem delu in akademski karieri. Takrat smo to ocenili, kot da se je prodal. Zaradi njega sem leta 2006 tudi odstopil kot minister.

Zaradi njega?

Z Boštjanom sva nekoč skupaj pisala, kako je treba NLB prodati, potem pa je obrnil ploščo in sta s Katjo Božič (takratno šefinjo direktorata za finančni sistem na ministrstvu za finance) prepričala Bajuka (takratnega finančnega ministra), da bi bila napaka prodati NLB, Bajuk je prepričal Janšo in potem sem ugotovil, da nima smisla vztrajati v taki vladi. Pred odstopom sem Boštjanu to tudi povedal.

Sta zaradi tega sprta?

Nisva, se slišiva in vidiva, prav toplih odnosov pa nimava več. To drži.

Tudi sicer vam očitajo nekatere stvari. Na primer, da ne samo zagovarjate poseganje države, ampak tudi veliko delate za državo in državna podjetja. Podatke je mogoče najti na supervizorju. Ko bi vsaj! Za državo delam malo, na žalost. Delal sem za APEK, dolgo, dolgo nazaj, in za Luko Koper, a to so bile majhne študije

in šlo je iz denarja iz evropskih projektov. Nikoli nisem bil ljubljenec države, kar se tega tiče. Večinoma delam za zasebni sektor ali za tujino – za evropsko komisijo, za EBRD ali za Svetovno banko. Kar vidite v supervizorju, so evropski akademski raziskovalni projekti, ki nimajo zveze z našo državo. V zadnjih desetih letih sem bil vključen v 10 raziskovalnih projektov EU v okviru 5., 6. in 7. okvirnega programa. In po tej plati sem med slovenskimi ekonomisti najbrž res najuspešnejši, kar se kaže tudi v Cobissu, ki meri akademsko odličnost raziskovalcev. Po akademskih objavah in vpetosti v raziskovalne projekte sem med ekonomisti na prvem mestu.

Ste prebrali gospodarske programe strank pred volitvami?

V glavnem sem jih preletel. SMC skoraj ni imela programa, so raje počakali, kaj bo, ko bodo prišli na oblast, vsaj tako sem si to razlagal. Alenka Bratušek je ponovila tisto, kar je že imela, le da si je premislila glede privatizacije. SD temelji predvsem na socialni državi in nasprotovanju privatizaciji, Desusu so pomembne samo pokojnine, a bi privolili tudi v privatizacijo, če bi zaradi nje lahko financirali pokojnine. NSi pa ima zelo enostranski program, ki ni utemeljen na diagnozi stanja. Njen program je zelo dober, a za neki drugi čas.

Ali bi bilo bolje, če bi bila koalicija bolj pisana in bi vključevala tudi NSi?

Pri nas je največja težava, da politiko določajo najmanjši v koaliciji. Vlada poenoti program z najmanjšim skupnim imenovalcem. Kot kaže, bosta v vladi tako Desus kot SD, in to pomeni, da bo vlada imela zelo previdno stališče do privatizacije in da ne bo prišlo niti do zamrznitve pokojnin in plač v javnem sektorju na avstrijski način, recimo za tri leta. NSi kaj bistvenega ne bi mogla narediti. V prejšnji vladi so imeli Državlansko listo, ki je bila najbolj liberalna med njimi, a ni bilo nobenega učinka. Ne verjamem, da bo ta nova vlada zelo ambiciozna pri ukrepih za spodbujanje gospodarske rasti, ker te vizije doslej niso pokazali.

To pravite, čeprav ne bo ravno varčevalno naravnana in tudi sami niste za strogo varčevanje.

To že, a vprašanje je, kako porabiš ta sredstva. Če bo trošila samo za pokojnine, socialne transferje in plače, to pomeni status quo. In mislim, da bo to vlada statusa quo, da ne bo želela ničesar spreminjati in bo vse odvisno od tega, kaj se bo dogajalo v zuna-

njem okolju. Če bo EU spremenila politiko in bo dovolila daljše obdobje za prilagajanje proračunskih primanjkljajev, bo morda ta vlada imela nekaj manevrskega prostora za investiranje, sama od sebe pa ne bi. Velika nevarnost je, da bi to popuščanje izkoristila za tekočo porabo, ker v koaliciji ne vidim nikogar, ki bi se zavzemal za spodbujanje agregatnega povpraševanja.

■ Tudi vaš gospodarski programi, ki ste ga pred volitvami ponudili strankam v

kolumni v Financah, ni bil prav radikalen.

Radikalne reforme očitno niso možne, zato potrebujemo politiko majhnih korakov, majhnih sprememb. Treba je spodbuditi povpraševanje z infrastrukturnimi projekti, na drugi strani pa ne smemo preveč omejiti zasebnega povpraševanja. Če bi sprejeli radikalne ukrepe, recimo večje odpuščanje v državni upravi ali veliko varčevanje, bi dobili Šušteršičev učinek iz leta 2012 in bi gospodarska rast upadla. ■

NEKOČ JE BILO

Takole so se predrzni mladoekonomisti slikali leta 2003, ko smo jih kot ustanovitelje prevratnega Slovenskega makroekonomskega foruma (SMF) prvi predstavili v Financah (naročniki Financ lahko članek najdejo na povezavi <http://www.finance.si/39238>). V tistem času so parali živce najprej starejšim profesorjem ekonomije in bančnikom z novimi idejami o monetarni politiki in privatizaciji bank, potem še politikom in sindikatom s predlogi o enotni davčni stopnji, sprostivni trga dela in drugimi reformnimi idejami, dobro leto pozneje pa je nekatere njihove ideje – za kratek čas – posvojila Janševa SDS. Pozneje so šli po različnih poteh. **Mičo Mrkaić** (na sredini), najradikalnejši med njimi, je polagoma potihnil v službi v Mednarodnem denarnem skladu, **Boštjan Jazbec** (prvi z leve) je danes guverner Banke Slovenije, **Jože Damijan** in **Sašo Polanec** (prva dva z desne) ter **Igor Masten** (drugi z leve) pa so profesorji na ljubljanski ekonomski fakulteti. Na sliki manjka **Janez Šušteršič**, takrat direktor vladnega Urada za makroekonomske analize in razvoj, v predpredzadnji vladi pa finančni minister, ki so ga tudi navajali med ustanovitelji SMF.

Aleš Beno

¶¶ Pri nas so v bistvu vsi usmerjeni levo, in če se pojavi kakšna stranka, ki bi rada malo več korporativizma, velja za liberalno. Ne vem pa, kdo to pri nas sploh je.

BREZ DLAKE NA JEZIKU

Ko JPD ošvrkne

O Boštjanu Jazbecu:

Nekoč sva skupaj pisala, kako je treba NLB prodati, potem pa je obrnil ploščo in sta s Katjo Božič prepričala Bajuka, da bi bila napaka prodati NLB, Bajuk je prepričal Janšo in potem sem ugotovil, da nima smisla vztrajati v taki vladi. Pred odstopom sem Boštjanu to tudi povedal.

O Janez Šušteršiču:

Danes so se naša stališča malce razšla, kajti on še vedno zagovarja ekonomiko ponudbe. Postavili smo torej zelo različno diagnozo za sedanjo gospodarske razmere, zato so tudi predlagani ukrepi zelo različni.

O Jožetu Mencingerju:

O mojih stališčih je nekoč dejal nekaj v smislu, končno je ugotovil, jaz to vem že vse življenje. Ampak težava je ravno v tem, da je keynesianec že vse življenje. Keynesijanec moraš biti, kadar je čas za to.

¶¶ Če bo EU spremenila politiko in bo dovolila daljše obdobje za prilagajanje proračunskih primanjkljajev, bo morda ta vlada imela nekaj manevrskega prostora za investiranje, sama od sebe pa ne bi. Velika nevarnost je, da bi to popuščanje izkoristila za tekočo porabo.

Page: 18

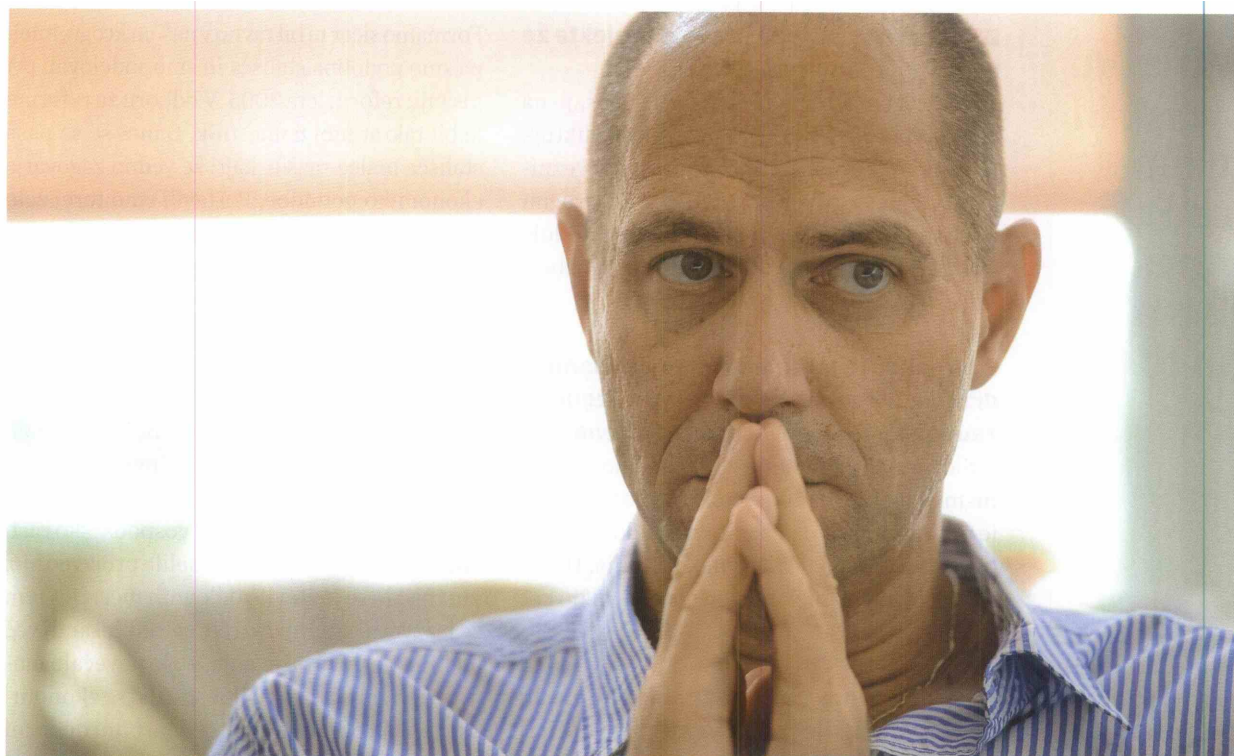
Reach: 15000

Country: SLOVENIA

Size: 2210 cm2

Kazalo

8 / 8

Jure Makovec

Takrat smo reforme predlagali zato, da bi pospešili gospodarsko rast. Če bi to naredili v dobrih časih, bi se Slovenija lahko izognila krizi. Zdaj dejansko prihaja do tega, da bo svoje naredila kriza in se bo zavest ljudi spremenila in se bodo zavedeli, da je treba izpeljati nekatere reforme, če hočemo preživeti.

Kdo bo vodil LUŠ in JSKD?

ŠENTJUR – Odkar ima občina v državnem zboru dve poslanki, sta brez vodstva ostali dve pomembni krajevni instituciji. Direktorico Ljudske univerze Šentjur Jelko Godec je zamenjala vršilka dolžnosti Alja Polenek. Kdo bo dolgoročno nadomestil Anito Koleča na območni izpostavi **JSKD**, se za zdaj še ne ve.

Ljudska univerza je zaposlovala tudi do šest ljudi, z različnimi projekti so uspeli na številnih razpisih in v občino pritegnili veliko evropskega in državnega denarja za izobraževanje odraslih. Po novem je vlogo vršilke dolžnosti prevzela že doslej zaposlena v zavodu Alja Polenek. Kot pravi, vizija in poslanstvo ljudske univerze tudi pod njenim vodstvom ostajata enaka. Jelka Godec v okviru zakonskih možnosti poleg poslanskega mandata ostaja petinsko zaposlena kot predavateljica.

Manj dorečena je kadrovska rešitev v šentjurski izpostavi **Javnega sklada za kulturne dejavnosti**. Anito Koleča trenutno nadomešča študentka. Za dva meseca je pravna pooblastila zanje dobil vodja izpostave Šmarje pri Jelšah David Stupica. »Glede na finančne razmere v državi takojšnje kadrovske rešitve ne pričakujem, upam pa, da bo do konca leta ministrstvo izdalo soglasje za nadomestno zaposlitev,« je povedala Kolečeva. V vmesnem času bodo aktivnosti tekle bolj ali manj nemoteno. Tudi abonma Gustav bodo razpisali, verjetno pa bo vpis terminsko nekoliko zamaknjen.

StO

Razstavljajo šolsko dediščino

KRŠKO – Območna izpostava **JSKD** Krško v septembru pripravlja niz dogodkov, s katerimi se s skupnim geslom »Dediščina gre v šole« vključuje v obeležitev Dnevov evropske kulturne dediščine, ki bodo potekali po vsej Sloveniji, pa tudi v 49 evropskih državah, podpisnicah evropske kulturne konvencije.

Razstavljavke Prepletanja niti, v ozadju Rajhenburški oktet

V Dvorani v parku so 4. septembra z otvoritvijo razstave »Prepletanje niti«, na kateri so svoja ročna dela postavile na ogled članice KD Libna in Ročnodelska skupina KD Leskovec pri Krškem, vstopili tudi v obeležitev 190. obletnice rojstva Josipine Hočevnar in njenega vzdrževanja ročnodelske šole v Krškem od leta 1855 do 1875. Kako pomembno za tedanje navade je bilo učenje ročnih del, opisuje članek v časopisu Učiteljski tovariš iz leta 1885, ki navaja, da »namesto v slabo družčino, kar kmetska dekleta itak v nedeljo najraje store, se kje same snidejo ali pa obiščejo nekdanjo učiteljico ter prosijo, da jim kaj novega pokaže in jih v eni ali drugi reči pouči«. Pa tudi: »Korist pouka v ženskih ročnih delih tudi največji sovražniki nove šole morajo priznati, da celo naš zelo konzervativni kmet rad vidi, da se njegova hčerka uči plesti in krpati, kajti v to ne potrebuje niti veliko niti dragocenega orodja in ga vsaj pouk nič ne stane.«

V septembru bosta še dve razstavi, na katerih bodo razstavljale Pridne roke Rajhenburga KD Svoboda Brestanica, Društvo upokojencev Brestanica, Sekcija ročnih del Ivančice KD Anton Aškerc Koprivnica, Sekcija Vez Društva upokojencev Senovo in Društvo upokojencev Raka, zaključna prireditev pa bo 25. septembra, tudi z ročnodelsko učno uro tedanje učiteljice Ane Schmidinger Romih, saj bo predstavljen nov lik iz projekta Oblačilni vitez krških prebivalcev.

M. Hrvatin

DAVORIN LENKO IN TELESA V TEMI

– literarni večer

- petek, 12. september, ob 19. uri -
Osrednja knjižnica v Krškem

Šesti poletni večer, ki ga pripravljamo skupaj z Javnim skladiščem za kulturne dejavnosti OI Krško in Krajevno skupnostjo mesta Krško, bomo preživel v družbi pisatelja, pesnika in glasbenega kritika Davorina Lenka, letošnjega dobitnika Delove literarne nagrade Kresnik za roman Telesa v temi. S pisateljem se bo pogovarjal bibliotekar Vilko Planinc.

PREPLETANJE NITI – razstava ročnih del

- četrtek, 25. september, ob 18. uri -
Dvorana v parku, Krško

Zadnji, sedmi poletni večer, ki je posvečen tudi Dnevom evropske kulturne dediščine, bo šolsko obarvan. Otvorili bomo razstavo ročnih del, ki so bila predstavljena v predhodnih razstavah, učiteljica Ana Schmidinger Romih pa nam je pripravila učno uro ročnih del.

RAZSTAVA O ŽIVLJENJU IN DELU ALFONZA GSPANIA

- od 15. septembra do sredine oktobra -
Avla osrednje knjižnice v Krškem

Literarni zgodovinar, bibliotekar, urednik, prevajalec in pesnik Alfonz Gspan se je rodil oktobra 1904 v Krškem. Ob 110-letnici njegovega rojstva smo pripravili priložnostno razstavo, posvečeno njegovemu življenju in delu, v knjižnici pa je na ogled tudi njegova spominska soba. Tudi ostali, ki bi se želeli predstaviti pri nas, vabljeni, da nas pokličete za dogovor na tel. 07 4904 000 (Polona Brenčič).

PREDSTAVITEV ELEKTRONSKIH BAZ PODATKOV

- vsak četrtek, od 12. do 13. ure
(oziroma po dogovoru) -
Osrednja knjižnica v Krškem

Z individualno predstavitvijo vam želimo predstaviti uporabo elektronskih baz, do katerih naša knjižnica omogoča dostop. Za izobraževanje je potrebna predhodna prijava (07 490 40 00).

DOSTAVA GRADIVA NA DOM

Omogočamo dostavo gradiva na dom za tiste uporabnike, ki zaradi bolezni, invalidnosti ali starosti sami ne morejo obiskati knjižnice. Za dostavo se lahko dogovorite na tel. 07 4904 000.

Lepo vabljeni!

Vse prireditve in dejavnosti so brezplačne!

Potrdili nagrajence občine Cerklje

RADIO SORA, 11.09.2014, DOBER DAN, GORENJSKA, 14:00

VODITELJICA: Včeraj popoldan so se na zadnji seji v tem mandatu sestali svetnice in svetniki občine Cerklje na Gorenjskem. Potrdili so odlok o občinskem prostorskem načrtu občine, za katerega so, po devetih letih usklajevanj, končno pridobili vsa potrebna soglasja. Novi občinski prostorski načrt je razvojno naravnan, čeprav so pričakovali bistveno več zazidljivih površin. Bodo pa na svoj račun prišli črnograditelji, ki bodo lahko po novem legalizirali svoje gradnje. Prostorski načrt omogoča tudi širitev infrastrukture na Krvavcu, kar vključuje Štefanjo Goro, prav tako tudi širitev šolske infrastrukture v Cerkljah in Zalogu ter širitev pokopališč. Sicer pa so na včerajšnji seji v Cerkljah potrdili letošnje občinske nagrajence. Župan Franc Čebulj.

FRANC ČEBULJ: Ljudje so noter dejansko tisti, ki so res zaslužni in jaz jim že zdaj vnaprej čestitam.

VODITELJICA: Naziva častnega občana letos ne bodo podelili, najvišje priznanje, veliko plaketo občine, pa bo prejel Anže Sirc za njegovo dolgoletno uspešno in ustvarjalno delo ter viden dosežek pri uprizoritvi glavne moške vloge v predstavi Slehernik, za katero je prejel tudi priznanje **Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti**. Malo plaketo občine bo prejelo prostovoljno gasilsko društvo Štefanja Gora ob njihovi 60-letnici, enkratno nagrado bodo podelili Štefanu Močniku, priznanja občine pa prostovoljnemu gasilcu Janezu Baseju, kolektivoma Vrtca Murenčki in Marijinega vrtca, kulturniku Matiji Koritniku ter kulturno umetniškemu društvu Pod Lipo Adergas in režiserju Silvu Sircu za predstavo na prostem Slehernik. Občina Cerklje na Gorenjskem praznuje svoj praznik 23. septembra, priznanja letošnjim občinskim nagrajencem pa bodo podelili na osrednji slovesnosti, ki bo v petek, 26. septembra. Ker letos praznujejo tudi 20. obletnico občine, bodo na slovesnosti podelili tudi več kot 30 županovih plaket zaslužnim za delo na različnih področjih v občini.

Kultura kot blagovna znamka Slovenije

Poziv novi ministrici za kulturo *Ustvarjalce je strah prihodnosti zaradi izkušenj iz let po osamosvojitvi*

V teh dneh je bila slovenska kultura spet v ospredju pozornosti. Razlog za to so bili zapleti v zvezi z razmisleki, kdo in kakšen naj bo novi minister/ministrca za kulturo in, kot vedno, so se najbolj vroči prepiri razvneli med kulturniki, čeprav je možnost vpliva na odločitve politike res majhna. Vzrok za pretres je strah pred prihodnostjo, ki temelji na izkušnjah iz let po osamosvojitvi. V tem času so se sredstva za kulturo ves čas zmanjševala in skladno s tem so se slabšali pogoji, v katerih delujejo ansambli v javnih zavodih, projektne skupine samozaposlenih in posamezni, večinoma samozaposleni ustvarjalci, pesniki, pisatelji, slikarji, kiparji, igralci, skladatelji. Hkrati je treba poudariti, da se je na ravni sistema v kulturi v teh trindvajsetih letih zgodilo zelo malo. Skoraj nič.

Spremenil se je družbeni red, prešli smo s planskega na tržno gospodarstvo, iz socializma v kapitalizem, kultura kot družbeni podsistem pa je zaostala, enako organizirana in urejena, čeprav ves čas zelo občuti posledice kapitalizma in drugačnega načina razmišljanja na ravni politike in spremembe na ravni medsebojnih odnosov (tudi znotraj kulture). Zgodile so se vsega tri opazne sistemske spremembe: ustanovljeni so bili filmski sklad, zdaj Slovenski filmski center, JAK (Javna agencija za knjigo) in **Javni sklad RS za kulturne dejavnosti**. Omeniti je treba še uzakonitev knjižničnega nadomestila, ne zadostne poskuse ureditve položaja samozaposlenih in seveda nenehno iskanje magične formule, kako urediti področje medijev, predvsem javne RTV, v kateri politika vidi izključno politično informativni medij in zato manično razmišlja le o tem, kako bi si zagotovila vpliv na ta medij oziroma ga dokončno obvladala.

Res je, da kulturno politiko za skoraj celotni mandat nove vlade že opredeljuje pred kratkim sprejeti Nacionalni program za kulturo (NPK), ki ima gotovo vsaj eno pozitivno značilnost: z njim se je politika pravzaprav prvič odrekla razmisleku ali celo določanju, kaj je kultura in kaj ne, katere estetske

ali idejne usmeritve so ustrezne in kaj morda ni dobrodošlo glede na vlogo in pomen kulture za narod oziroma nacijo (skupnost, družbo) in je ta nenehno živi in, upajmo, radoživi razmislek prepustila kulturi in strokam, povezanim z njo. Je pa mogoče NPK poleg najbrž res pretiranega optimizma očitati še kaj; kot sam menim, predvsem premalo poudarjeno in dodelano vlogo javne RTV z vidika kulture v ožjem pomenu besede (umetnosti), kar zadeva umetniško produkcijo same RTV in njeno posredniško funkcijo.

Cilj: avtonomija, svoboda in raznovrstnost

NPK se obravnava tudi vprašanja, ki bi jih kazalo še bolj izpostaviti in čas sestavljanja vlade in ugibanj o novem ministru je za to kot nalašč, celo najprimernejši, čeprav s tem premislekom zamujamo že vsaj dvajset let. Čas je, da spoznamo in priznamo, da je kultura glavna blagovna znamka Slovenije, s katero se lahko kosata samo šport in, glede na specifično težo države z relativno malo prebivalci ter skoraj razpadlim gospodarstvom (z nekaj svetlimi izjemami uspešnih, ob Krki še, srednjih in manjših podjetij) tudi znanost, predvsem z dosežki na področju temeljnih znanosti. Kdor tega ne vidi, je slep za pravi nacionalni interes, čeprav se je že kdaj ogreval za navidezne nacionalne interese, o katerih se je veliko govorilo v preteklosti; najbrž na svetu ni države/nacije, ki bi ob tako malo pripadnikov in tako skromnem obsegu dejavnosti dosegala tolikšne uspehe s kulturnimi dosežki kot Slovenija, naj bo v gledališki, likovni, glasbeni ali filmski umetnosti in književnosti (prevodi, nagrade, vabila na mednarodne literarne prireditve ...). To pa pomeni, da bi politika morala kulturi in seveda znanosti in univerzi zagotoviti več podpore in avtonomije, kajti ti podsistemi zdaj delujejo z minimalnimi sredstvi, z veliko napora ter iznajdljivosti, jih slišati in privoliti v dialog z njimi, če hoče obveljati za demokratično. To je ključno, ker prav ti podsistemi pomenijo najpomembnejše razvojne dejavnike. Samo avtonomna, svobodna in raznovrstna kultura lahko vpliva na to, da bodo uporabniki, gledal-

ci, bralci, poslušalci, tudi sami bolj ustvarjalni, inovativni, dojemljivi in odprti za ustvarjalnost in inovativnost drugih, za nove veščine in spoznanja; to pa so glavni dejavniki razvoja za državo, ki ne more konkurirati z masovno proizvodnjo in velikimi industrijskimi giganti na področjih, kot so pridelava hrane, avtomobilska industrija, energetika ipd., temveč mora najti nišne proizvodnje in storitve, ki temeljijo na inovativnosti, znanju in iznajdljivosti. Treba bo priznati, da kultura prispeva pomemben delež v BDP; ne samo neposredno, kot so ugotavljali že pred leti v razvitih državah, čeprav je njen prispevek v BDP tudi v Sloveniji višji kot prispevek gostinstva in primerljiv s prispevkom farmacevtske dejavnosti, ampak tudi posredno, ker kultura vpliva na uspešnost drugih področij, industrij, obrti in drugih storitev, od gostinstva, javnega prometa, turizma, oglaševanja, marketinga itd.

Nadaljnji razmah slovenske kulture je torej v neposrednem interesu države in nacije ne samo zaradi njene vloge na področju oblikovanja in izražanja identitete skupnosti in tako, posredno, zagotavljanja prihodnosti skupnosti (ko bomo razprodali večino slovenskih podjetij tujcem in se bomo znašli v podobnem položaju kot v 19. stoletju, gospodarstvo tega gotovo ne bo zagotavljalo); to pa, kot rečeno, zahteva nujna vlaganja v kulturo, primerljiva vsaj z višino deleža v BDP, ki ga je bila kultura deležna še pred osamosvojitvijo in tudi temeljite sistemske spremembe, ustrezne času in demokratični ureditvi države in družbe.

Neodvisnost ustanov

Ključno je zagotoviti popolno avtonomijo kulture v razmerju do politike in dialoga med tema podsistemoma.

Page: 5

Reach: 157000

Country: SLOVENIA

Size: 917 cm2

Kazalo

2 / 2

Ključno je zagotoviti najvišjo, popolno avtonomijo kulture v razmerju do politike in dialoga med tema dvema podsistemoma. Politika, v tem primeru predvsem ministrstvo, mora skrbeti za uredničenje kulturne politike, ki se oblikuje v dialogu med podsistemom kulture in vlado ter jo določi vsakokratni NPK kot strateški akt razvoja kulture. Naloge ministrstva morajo biti omejene na nadzor nad ustrezno delitvijo in porabo sredstev, vodenje potrebnih nacionalnih investicij, nujne upravne naloge ipd. Odločanje o sredstvih za posamezne dejavnosti znotraj kulture (književnost in knjižničarstvo, film in druge avdivizualne umetnosti, uprizoritvene umetnosti, likovne umetnosti, glasba, intermedijske umetnosti ...) in posamezne projekte mora temeljiti izključno na strokovnih merilih, pri čemer je treba v organih/komisijah, ki odločajo, zagotoviti resnični pluralizem (ustrezno idejno-estetsko, generacijsko, regionalno, spolno ... zastopanost) interesov. To pomeni, da bi bilo treba tudi na drugih področjih zagotoviti podobne ustanove, kot so JAK, Slovenski filmski center ali **Javni sklad za kulturne dejavnosti**, ki trenutno res še ne delujejo optimalno, saj niti nimajo vseh nujnih

polnomočij, vsekakor pa je to sistemsko ustrežna rešitev. Morajo pa te ustanove biti popolnoma neodvisne tako od politike kot od interesnih skupin znotraj kulture. Po drugi strani pa mora v kulturi v celoti zaživeti funkcionalna samouprava področij. To pomeni, da morajo stanovske organizacije dobiti več pooblastil in večjo vlogo kot do zdaj ter ustrezna sredstva za izvajanje svojih nalog. Morda je trenutno v tem smislu še najdlje, pač zaradi tradicije, ravno Društvo slovenskih pisateljev, ki organizira festival Vilenica, Slovenske dneve knjige, skrbi za Jenkovo nagrado, za pomemben del izvajanja nalog v zvezi s knjižničnim nadomestilom in delegira predstavnike književnosti v strokovne svete javnih zavodov, ki se s svojo dejavnostjo pomembno dotikajo te sfere (JAK, MGL, SNG Drama Ljubljana itd.). Treba je spoznati, ohraniti in raz-

vijati vlogo javnih zavodov; med drugim tudi z vidika stalnih umetniških ansamblov nacionalnih gledališč, oper, baletov, SF itd., kajti ta ureditev, skladna s srednjeevropsko tradicijo, omogoča razvoj ter večinoma tudi inovativnost in umetniška tveganja znotraj dejavnosti, ki jih javni zavodi pokrivajo, čeprav je gotovo res, kot nas uči izkušnja preteklih desetletij, da se eksperiment praviloma dogaja zunaj javnih zavodov, vendar potem javni zavodi praviloma nova dognanja in prijeme razvijejo ter dokončno umestijo v poetiko posameznega področja. Prav zato je tudi treba urediti status in pogoje dela (tarife, honorarje ...) za samozaposlene v kulturi.

Prepričan sem, da je vse navedeno pravzaprav naloga nove ministrice za kulturo, čeprav teža in obseg vseh nujnih sprememb najbrž presejata zmožnosti enega človeka v enem mandatu.

NA ODRIH

Ljubljana	
Lutkovno gledališče Ljubljana 19.00	Lutke 2014 - 12. mednarodni lutkovni festival (12-16. 9.). Izbor današnjega programa za odrasle: Hôtel de Rive - Figuren Theater Tübingen (Nemčija). Lutkovna predstava za otroke, starejše od 12. let, mladino in odrasle. V angleščini. 4,50 eur.
Mesarski most 20.30	Guliver - moje potovanje v Liliput - Društvo Lutkovnih Ustvarjalcev, Barbara Bulatovič, Zavod Bufeto, Ljubljana, 2014. Režija: Ravil Sultanov. Animacija, scenarij in likovna podoba: Barbara Bulatovič. Glasba: Jezdecí Prostranih Dimenzij. Dramaturgija: Matej Bogataj. Kostum: Barbara Stupica. Izdelava lutk: Barbara Bulatovič, Paola Korošec in vrsta prostovoljcev. Igra: Blaž Šef. V okviru Klovnbufa bodo nocoj predpremierno uprizorili interaktivno lutkovno predstavo Guliver - moje potovanje v Liliput . Potovanje bodo začeli ob 20.30 na Mesarskem mostu z vkrcanjem na plovilo, ki bo obiskovalce popeljalo v ljubljanski Botanični vrt. Tam so ustvarili miniaturno deželo Liliput in vanjo umestili predstavo. Interaktivna lutkovna predstava za otroke in odrasle. Če bo deževalo, predstava odpade. Klovnbuf 7. mednarodni festival klovnade in cirkusa (3.-13. 9.).
Predoslje pri Kranju	
Župnijsko posestvo 20.00	Lucija - Kud Predoslje, 2013. Režija: Iztok Jože Basaj. Igrajo: Petra Žibert, Franci Kozelj, Anže Ančimer, Damjan Dolžan, Emil Buh, Betka Mubi idr. Ljudska igra. 9 eur.

ZA OTROKE

Ljubljana	
Oder pod zvezdami LGL 10.00, 20.30	Lutke 2014. - 12. mednarodni lutkovni festival (12.-16. 9.). Izbor programa za otroke: Krabat - Otfried Preußler / Marcel Roijjaards. Lutkovno gledališče Ljubljana, Umetniško društvo Konj ter Ulrike Quade Company in Oorkaan (oba Nizozemska). Prevod: Mateja Seliškar Kenda. Režija: Ulrike Quade. Dramaturgija: Zala Dobovšek. Likovna podoba lutk, scenografija in ilustracija: Silvan Omerzu. Glasba: Leonard Evers. Nastopajo: Gašper Malnar, Martina Maurič Lazar, Zvezdana Novaković k. g. (vokal), Simon Klavžar k. g. (marimba), Rok Felicijan k. g. (bas klarinet), Iztok Jereb k. g. (glas). Glasbeno-lutkovna predstava za otroke, starejše od 7 let. Ob 10.00 za izven (4,50 eur), ob 20.30 premiera (razprodano).
LGL 11.00, 17.00 Šentjakobski oder LGL 18.00	Budulínek - Naivní divadlo Liberec (Češka). Lutkovna predstava v češčini. Za otroke, starejše od 5 let. Gostovanje. Za izven. 4,50 eur. PUF - Lichtbende (Nizozemska). Lutkovna predstava (brez besedila). Za otroke, starejše od 4 let. 4,50 eur.
Center mesta 12.00, 17.00	Klovnbufi: Post cirkus - Raw Art (Ukrajina) in Zavod Bufeto (Slovenija). Režija: Taras Podzyakov. Nastopajo: diplomanti Kijevske cirkuške akademije. Predstava urbanega cirkusa <i>bo potovala od Mesarskega mostu čez Prešernov trg in Suštarski most do parka Zvezda in Novega trga</i> . 7. mednarodni festival sodobne klovnade in cirkusa, drugi del (3.-13. 9.). Če bo vreme slabo, predstav ne bo.
Dvorana Vižmarje - Brod 18.00	Boana - Tomi Ungerer, Natalija Herlec. Lutkovno gledališče Tri, Kranj, 1998. Režija in izvedba: Natalija Herlec in Ksenija Ponikvar. Lutkovna predstava za otroke, starejše od 3 let. 4 eur.
Maribor	
Paviljon mestnega parka 17.00	Mineštralala - Gledališče Ku-kuc, Lendava. Avtorstvo, režija in izvedba: Miša Gerič in Urška Raščan. Glasbeno-gledališka predstava za otroke, starejše od 3 let. Polentni Art kamp (22. 8.-21. 9.).
Kranj	
Prešernovo gledališče 18.00	Na Noetovi barki ob osmih - Ulrich Hub. Mini teater Ljubljana in Prešernovo gledališče Kranj, 2014. Prevod: Lučka Jenčič. Režija: Robert Walzl. Dramaturgija: Marinka Poštrak. Scenografija: Ben Cain in Tina Gverović. Kostumografija: Ana Savić Gecan. Koreografija: Selma Banich. Glasba: Jose. Igrajo: Miha Rodman, Saša Pavlin Stošič, Aljoša Ternovšek, Jose in Matjaž Višnar. Gledališka predstava za otroke, starejše od 5 let, in odrasle. Kranjska premiera za vabljenje.
Nova Gorica	
Slovensko narodno gledališče 18.00	Čarovnik iz Oza - Lyman Frank Baum. Priredba in režija: Miha Golob. Songi: Jani Kovačič. Glasba: Boštjan Gombač. Dramaturgija: Tereza Gregorič. Scenografija: Petra Veber. Kostumografija: Jelena Proković. Koreografija: Nastja Brevec in Michal Rynia. Igrajo: Anuša Kodelja k. g., Jože Hrovat, Dušanka Ristić, Peter Harl, Matija Rupel k. g., Medea Novak, Ana Facchini, Arna Hadžialjević, Blaž Valič. Pravljični muzikal za otroke in mlade od 8 do 13 let. Premiera za vabljenje in izven.

RAZSTAVE

Ljubljana

Vogal Snežniške
ulice 5
19.00

BIO 50: Perpetum - V okviru predfestivalskih dogodkov letošnjega bienala oblikovanja bodo nočjo odprli razstavo o alternativah v modi in ambientalnem tekstilnem oblikovanju. Razstavljeni bodo dela študentov Katedre za oblikovanje tekstilij in oblačil Naravoslovnotehniške fakultete v Ljubljani. Oblikovalska razstava. (Do 30. 9.)

Trg francoske
revolucije
20.30 - 22.30

Svetlobna gverila: Straniščna šepetanja - V okviru Svetlobne gverile in razstave Emona: mesto v imperiju bo potekal performans Straniščna šepetanja, na katerem bodo v vlogi intelektualnih prostitutk sodelovale kustosinje Muzeja in galerij mesta Ljubljane dr. Bernarda Županek, Irena Žmuc in Ana Porok. Performans bo potekal nočjo, 12. 9. od 20.30 do 22.30, ponovili pa ga bodo 18., 19., 25. in 26. 9. med 20.30 in 22.30.

Ajdovščina

Pilonova galerija
20.00

Nova fotografija - Statično - V ciklu razstav Nova fotografija bodo v Pilonovi galeriji odprli skupinsko razstavo Statično. Z video in fotografskimi deli se bodo predstavili Johnsmith (Japonska), Lenka Klimešová (Češka), Špela Pavli (Slovenija) in Vesna Čadež (Slovenija). Kustosi razstave, ki je nastala v sodelovanju z Delavskim domom Trbovlje in Slovenskim društvom likovnih kritikov, so dr. Boris Gorupič, mag. Maša Jazbec in Nataša Kovšca. Ob razstavi bo izšel tudi katalog. Fotografska razstava. (Do 10. 10.)

Laško

Muzej Laško
17.00

Rudarski muzej Laško - Laško je bilo v preteklosti močno zaznamovano s premogovništvom in rudarskim življenjem. Ob Muzeju Laško (na Aškerčevem trgu 5) bodo v nekdanjem zaklonišču danes odprli Rudarski muzej Laško. V jamskem ambientu bo na ogled video predstavitev zgodovine premogovništva v Laškem in prikaz odkopnega mesta v premogovniku. Zgodovinska razstava.

Kostanjevica na Krki

Galerija Božidarja
Jakca, lapidarij
19.00

Petar Popijač - Žerjavica. Razstava del akademskega kiparja. Glej Tedenski Deloskop. Likovna razstava in performans. (Do 3. 11.)

Logatec

Galerija Miša
sonca
19.00

Rimski imperij - Zrcalo sodobnega globaliziranega sveta - Razstava del avtorjev iz logaške in cerkniške izpostave JSKD, ki so ustvarjali na temo rimske dediščine ob praznovanju 2000. obletnice ustanovitve Rimske Emone. Likovna razstava. (Do 30. 9.)

Ravne na Koroškem

Koroška osrednja
knjižnica
18.00

Društva koroških likovnikov - Letna pregledna razstava del članov društva. Likovna razstava. (Do 3. 10.)

Radlje ob Dravi

Dvorec Radlje
18.00

Spominska soba rodbine Pahernik - V muzejskem razstavišču dvorca Radlje bodo nočjo odprli spominsko sobo, posvečeno slovensko zavedni in napredni rodbini Pahernik iz Vuhreda, ki je pomembno prispevala k razvoju svojega kraja in širše okolice na vseh področjih življenja, od gospodarskega, narodnostnega, kulturnega, socialnega do političnega. Razstavo so pripravili Koroški pokrajinski muzej in Muzej Radlje ob Dravi. Zgodovinska razstava.

zabavljaji IN DRUŽBENI KRITIKI

Smo se že otresli stereotipnih predstav o šemah s prevelikimi čevlji in kičastimi lasuljami? Pravi klovni so družbeni kritiki.

KAJA CENCELJ
finance@finance.si

Ko sva se s fotografijno Ireno peljali na Ljubljanski grad na predpremierno predstavo »Cirkuški dežnik je lahko ...!«, mi je zaupala, da je prvič, ko mi ne more zagotoviti, da bo naredila dovolj dobre fotografije. Razlog je njena klovnofobija. Pomirim jo, da ne gre za klasičnega klovna z zlobnim pogledom in izkrivljenim klovnovskim nasmehom, ampak za klovnovsko gledališče, umetniško zvrst, in ne rojstnodnevno zabavo s korporacijsko maskoto Ronalda McDonalda. Ob koncu je nasmejana in očarana, tako kot preostalo občinstvo, ki bo lahko še do jutri, 13. septembra, v Ljubljani spremljalo sedmi mednarodni festival sodobne klovnade in cirkusa **Klovbuf**, ki ponuja vpogled v najkakovostnejšo svetovno in domačo produkcijo klovnskega gledališča v zadnjem letu.

Diplomirana klovna učita Slovence

Mednarodni gledališko-klovnovski festival pripravlja Zavod Bufeto, edina tovrstna profesionalna ustanova pri nas, ki goji in razvija klovnovsko gledališče, ki ne potrebuje niti rdečega nosu, niti prevelikih čevljev, niti kičaste lasulje. Njegova ustanoviteljica Natalija Sultanova in njen mož Ravil, »diplomirana klovna« (oba diplomanta akademije za cirkuške umetnosti v Moskvi), sta se odločila slovensko občinstvo naučiti, da klovni niso samo pustne šeme. Na

talija Sultanova pravi, da je njihovo gledališče sinteza klovnade, cirkusa in gledališča ter lahko gledalcem sporoča najrazličnejše družbene vsebine. V Ljubljani sta leta 1993 na dvorišču KUD Franceta Prešerna, kjer se je s prvimi cirkusa spogledovalo Gledališče Ane Monroe, našla prvi vadbni prostor. Dvajset let pozneje imata za seboj številne uspešne avtorske predstave, sodelovala sta s številnimi gledališči. Videli smo ju lahko tudi v predstavi *Silence Silence* (1996) v režiji Vita Tauferja, marsikoga sta kot klovna očarala v filmu Janeza Burgerja *Circus Fantasticus* (2010).

Klovbuf od leta 2008 razveseljuje občinstvo v prestolnici, namenjen je najširšemu občinstvu - od najmlajših do starejših. »Pri nas še vedno mislimo, da so klovni samo za otroke, ampak ko ljudje vidijo naše predstave, so prijetno presenečeni. Z leti smo pridobili zvesto občinstvo,« pravi Brigita Dane iz Zavoda Bufeto. To je bil njihov cilj ob ustanovitvi festivala - da bi se ljudje naučili presoditi kakovost klovnovskih predstav, da ne bi bili več zadovoljni le z žongliranjem dvornega norčka.

Klovna izbrusi življenje

Ravila Sultanova je že v otroštvu očaral eden najbolj znanih klovnov Oleg Popov. Natalija pa se je najprej osredotočila na dramsko igro, šele na akademiji so jo prevzeli klovni z mešanico sreče in žalosti. Po njenem se kot klovni rodiš, tega se ne moreš naučiti; priučiš se lahko le večščin. »Klovni mora biti iskren, z izrazno mimiko mora izražati celo paleto čustev in jih zbuditi tudi pri

gledalcih - od bridkega joka do neskončnega veselja,« razlaga. »Klovni je občutljivo bitje, ki je na odru sposoben hipoma preiti iz enega čustvenega stanja v drugega, obvladati pa mora tudi fizične veščine.« Poleg akrobatike, žongliranja, pantomime in igranja na glasbila Natalija našteva še druge: koordinacijo gibanja, ozaveščanje telesa in delo s telesnimi impulzi. Klovni, o katerem govori, ni klovni na rojstnodnevni zabavi. Njun klovni razveseljuje, a tudi nastavlja kritično ogledalo ljudem in svetu nasploh. »Seveda se mu smejimo, vendar moramo začutiti, da gre za nekaj več, za čustva, ki so na tanki meji med komiko in tragiko. Klovni brez globine ni pravi klovni,« dodaja klovnesa, »mora znati presenetiti gledalca in nepričakovano ustvariti sočasne občutke sreče in žalosti.«

Mironov, klovni s srcem in dušo, je eden pionirjev na področju umetnosti klovnade, ki združuje tradicionalne klovnovske tehnike s sodobnim gledališčem. Njegova sposobnost nadziranja obrazne mimike in minimalistični telesni gibi so neverjetni. Svoj lik ustvari in igra brez besed, le z nekaj malega pripomočki in brez dodatne scenografije. »Da bom klovni, sem se odločil že, ko sem bil star šest let,« pove. Tudi zanj je klovništvo način življenja in vse, kar se vidi, spozna in se nauči v resničnosti, uporabi na odru. »S tem se rodiš, res pa te izkušnje v življenju izpopolnijo kot klovna. Tako kot mora pisatelj brati knjige, tako se mora brusiti tudi klovni.« V najstnikih letih je veliko gledal filme, hodil na predstave in v cirkus, da je našel svoj

lik, in danes ga njegov edinstveni slog nastopa postavlja med najboljše v svetu sodobne klovnade. Nastopal je na številnih mednarodnih festivalih in v cirkuških šovih, tudi na turneji s Cirque du Soleil po ZDA. »Dajem prednost značaju in osebnosti na odru. Spomnim se čarovnika, ki se je usedel na oder in nekaj minut ni naredil nič. Nato je vzel iz žepa cigareto, si jo prižgal, pihnil dim in z njim narisal dimne črke 'hello' in 'goodbye'. To je bilo vse. A ta gesta s prepričljivo igro in impresivno prezenco je bila prava predstava.« Nad Slovenijo je navdušen, prav tako tudi nad našim občinstvom.

Drzna satira

Kritične predstave v klovnovskem gledališču so namenjene odraslim, tako so na program festivala organizatorji uvrstili tudi novejšo predstavo Jelizaveta Bam, koprodukcijo Zavoda Bufeto in Slovenskega mladinskega gledališča, priredbo ruskega satirika Danijela Ivanoviča Harmsa, ki je v klovnovskem gledališču našla pravo gledališko formo. Harmsov literarni humor in klovna do Ravila Sultanova družijo mnogo več kot le komični učinek na gledalca, predstava skozi serijo nesmislov, ki jih Sultanov odlično zrežira, daje sporočilo, kaj pomeni biti človek in kakšna je človeška družba: neusmiljeno smešna in že kruto komična. In to velja za Harmsa, ki je živel v prvi polovici 20. stoletja, pa tudi za Ravila in našo sodobnost.

»Klovn le na prvi pogled prinaša zabavo in smeh, lahko tudi zelo političen, socialno angažiran in filozofski, seveda na svoj klovnovski način,« je prepričana Sultanova. »To si lahko dovoli, ker ni obremenjen z normami, vrednotami in standardi, zato lahko prestopa prepovedane pragove in krši meje.« Tudi če se zdijo njegova dejanja brezsmiselna, lahko pripovedujejo zgodbo, ki spodbuja premislek o splošno veljavnih resnicah.

Klovnovsko gledališče je lahko tudi pronicljiva družbena kritika, ki v gledalca zbuja refleksijo družbe, se strinja dramski igralec Blaž Šef. Danes zvečer bo nastopil v »potujoči vrtni metafikciji« Gulliver - Moje potovanje v Liliput (koprodukcija Društva lutkovnih ustvarjalcev, Barbare Bulatovič in Zavoda Bufeto). Šef bi rad gledalce na vožnji po Ljubljani z lutkami, klovna do in še inštalacijo v Botaničnem vrtu spodbudil k razmišljanju. »Želim si,

da bi s predstavo izpeljali tisto, kar je v priredbah Swiftovega originala prevečkrat zamolčano – perfidno družbeno kritiko, ki jo vpelje predvsem skozi smeh, in ne skozi neposredno agitacijo.« Igralcu se zdi klovnovsko gledališče resna in vse življenje trajajoča stvar. »Vsi klovni, ki sem jih spoznal, tisti res odlični, so res žlahtni patroni,« pravi.

Klovnovsko gledališče torej ni le parodija na prvo žogo, ampak drzna satira, ki s humorjem in posmehom kaže na družbene vrzeli.

Rdeči noski za hitrejšo okrevanje

Vlogo sodobnih klovnov pa je treba opisati z vsaj še enega zornega kota. V zadnjih letih je gelotologija, medicinska stroka, ki proučuje vpliv smeha na zdravje in psihološko stanje, ugotovila, da slišno ali vidno izražanje veselja, zadovoljstva in sreče spodbudi številne biokemične procese, ki pozitivno vplivajo na naše telo in dušo. Že v začetku 20. stoletja so zdravniki in terapevti poskušali paciente v bolnišnicah opogumljati in nasmejati s klovnsko masko. Prvi profesionalni program s klovni v otroških bolnišnicah (Clown Care) je 1986 v New Yorku ustanovil poklicni klovn Michael Christensen in od takrat so klovni sestavni del bolnišničnega vsakdanjika v ZDA. Čez nekaj let so klovni zdravniki (clown doctors) prišli še v Evropo in leta 1994 je v Avstriji nastalo društvo Rote Nasen. Devet let pozneje je bila ustanovljena tudi zveza Rote Nasen International, ki združuje klovne zdravnike iz več evropskih držav. Z njimi se je takoj povezala Neža Škofič Maurer, slovenska diplomirana klovnesa, ki je skupaj z Majo Dekleva - Lapajne (Dr. Anastazijo) pozimi 2004 prvič zabavala bolnike Pediatrice klinike v Ljubljani. Nastalo je društvo, ki je takrat štelo štiri člane, danes v neprofitni organizaciji Rdeči noski deluje 16 klovnov zdravnikov, ki so se lani ustavili ob več kot 33 tisoč posteljah.

Neprofitno organizacijo smo Slovenci dobro sprejeli. Prejšnje leto so dobili dobrih 87 tisoč evrov donacij, leto prej pa od 6.360 donatorjev skoraj sto tisoč dohodnine, s čimer pokrijejo potne stroške, stroške rekvizitov in simbolične honorarje klovnov. Ti niso le prostovoljci, ki si na nos povežejo rdečo penasto bunkico. Klovni zdravniki so profesionalni umetniki, izbrani na avdiciji in usposobljeni za delo v bol-

nišnici. Njihova naloga je prek umeetniških veščin, kot so žongliranje, petje, ples, pantomima, čaranje in improvizacija, v turoben bolnišnični vsakdanjik prinašati veselje, življenjsko energijo in pogum, da je otrokom lažje, mnogi med njimi zato še hitreje ozdravijo. Ne gre za gledališke predstave, Rdeči noski vsakega bolnika obiščejo v sobi in si zanj vzamejo čas. Za vsako »vizito« se morajo pripraviti in jo ustrezno prilagoditi, se posvetovati z bolnišničnim osebjem in se skupaj odločiti za ustrezen pristop.

Na začetku je v bolnišnicah vladal strah, da bodo klovni prinesli dodatne okužbe in zmotili delo zdravnikov, danes pa je drugače. Zdravniki radi sodelujejo, dajo strokovni nasvet, sestre pomagajo s praktičnimi nasveti. Klovni vodijo zapiske o poteku klovnskih »vizit«, odzivih malih bolnikov in posebnih pripetljajih, o katerih se pred novim obiskom pogovorijo z zdravniškim osebjem ali starši. Kot je večkrat poudarila Škofič Maurerjeva, ustanoviteljica Rdečih noskov: »Če že pravijo, da klovni niso za v bolnišnico, potem tudi otroci niso.« To je tudi moto rdečih noskov, ki želijo z rednimi in vsakodnevnimi obiski pomagati otrokom, da bi hitreje ozdraveli in se vrnil domov. Društvo ima vizijo, da bi poskrbelo za klovnsko oskrbo v vseh slovenskih bolnišnicah, rehabilitacijskih centrih in geriatričnih oddelkih.

Klovnovsko gledališče ni le parodija na prvo žogo, ampak drzna satira, ki s humorjem in posmehom kaže na družbene vrzeli.

Page: 8

Reach: 0

Country: SLOVENIA

Size: 1796 cm2

Kazalo

3 / 4

■ Ravil in Natalija Sultanov, ustanovitelja festivala **Klovnbuf**: »Klovn razveseljuje, a tudi nastavlja kritično ogledalo ljudem in svetu nasploh.«

■ Blaž Šef, klovn: »Klovnovsko gledališče je resna in vse življenje trajajoča stvar.«

■ V društvu Rdeči noski deluje 16 klovnov zdravnikov, ki so se lani ustavili ob več kot 33 tisoč posteljah.

■ Kritične predstave v klovnovskem gledališču so namenjene odraslim; ena takih je na letošnjem **Klovnbufu** predstava Jelizaveta Bam.

■ Aleksej Mironov: »Klovn se rodiš, izbrusi te življenje.«

Naročnik: JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI
Objave so namenjene interni uporabi v sklopu z oddobami ZASP in se brez soglasja imetnika pravice ne smejo prosto razmnoževati in distribuirati!
Klipping d.o.o.

KLOVNI OD HARLEKINA DO CHAPLINA

■ Nekakšne klovne najbi imele že dinastije v starem Egiptu, prvega cirkuškega klovna, tako imenovani white face (bel obraz), pa je leta 1801 ustvaril angleški komik Joseph Grimaldi, ko si je obraz pobarval belo, poudaril obrvi, na lica narisal rdeče trikotnike in z rdečo poudaril ustnice. Največji vpliv na razvoj klovnov najbi imela italijanska commedia dell'arte iz 16. stoletja, v kateri sta nastopala norčav in gibčen Arlecchino oziroma pozneje znan kot Harlequin ter Pedrolino oziroma Pierrot z belim obrazom. Od takrat se je lik karakterno razvil, posodobil in postal nepogrešljiv del cirkuške predstave, v zgodovino pa se je vpisalo tudi nekaj odličnih klovnov, ki so zasloveli zunaj cirkuške arene. Morda je Emmett Kelly najbolj znan ameriški karakterni poklicni klovni, medtem ko Otto Griebling šteje za najbolj profiliranega mojstra klovnovstva 20. stoletja v ZDA. V takratni Sovjetski zvezi so Rusi dobili svojega klovna - Olega Popova, ki še danes kot 84-letni gospod gane vsako občinstvo.

■ Začetki družbene kritičnosti v klovnovski umetnosti segajo v začetek 20. stoletja, ko sta množice navduševali lahkozna komičnost vodvilskega gledališča in commedia dell'arte, v katerih je nastopal tudi Charlie Chaplin. Žalostni klovni nemega filma - spomnimo se na njegovega Potepuha, v katerem je zaigral kot Pierrot ali žalostni klovni in ustvaril tradicionalen ameriški tip klovnovske figure »the tramp« (žalostni potepuh) - se je zapisal v zgodovino. Sprva po vlogah v burleskah, še bolj pa z ostro politično satiro in družbeno kritiko. Bil je genialen igralec z neverjetno interpretacijo in mnogoterimi čustvenimi izrazi, zaradi katerih še danes zasenči mnoge zvočne filme in spektakelske kinematografije, pa tudi velik družbeni kritik, če omenimo samo parodijo na Hitlerja v Velikem diktatorju in satiro kapitalizma v Modernih časih.

Zabavljaci in družbeni kritiki

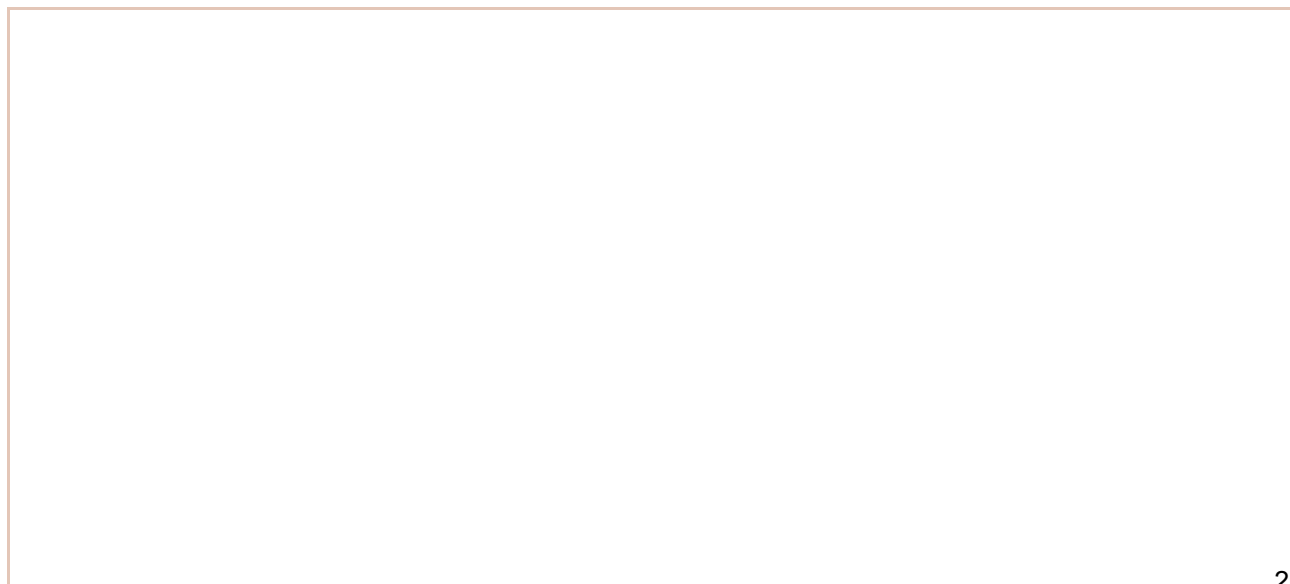

Kaja Cencelj

12.09.2014 00:01 / Finance 177/2014

Smo se že otresli stereotipnih predstav o šemah s prevelikimi čevlji in kičastimi lasuljami? Pravi klovnovi so družbeni kritiki.

Ko sva se s fotografinja Ireno peljali na Ljubljanski grad na predpremiero predstave »Cirkuški dežnik je lahko...!«, mi je zaupala, da je prvič, ko mi ne more zagotoviti, da bo naredila dovolj dobre fotografije. Razlog je njena klovnofobija. Pomirim jo, da ne gre za klasičnega klovna z zlobnim pogledom in izkrivljenim klovnovskim nasmehom, ampak za klovnovsko gledališče, umetniško zvrst, in ne rojstnodnevno zabavo s korporacijsko maskoto Ronalda McDonalda. Ob koncu je nasmejana in očarana, tako kot preostalo občinstvo, ki bo lahko še do jutri, 13. septembra, v Ljubljani spremljalo sedmi mednarodni festival sodobne klovnade in cirkusa **Klovnbuf**, ki ponuja vpogled v najkakovostnejšo svetovno in domačo produkcijo klovnskega gledališča v zadnjem letu.

Reach: 231.945

Country: Slovenija

Kazalo

1 / 16

Ravil in Natalija Sultanov, ustanovitelja festivala **Klovnbuf**: »Klovn razveseljuje, a tudi nastavlja kritično ogledalo ljudem in svetu nasploh.«

Blaž Sef, klovn: »Klovnovsko gledališče je resna in vse življenje trajajoča stvar.«

Klovnbufove vesele ulice

Diplomirana klovna učita Slovence

Mednarodni gledališko-klovnovski festival pripravlja Zavod Bufeto, edina tovrstna profesionalna ustanova pri nas, ki goji in razvija klovnovski gledališče, ki ne potrebuje niti rdečega nosu, niti prevelikih čevljev, niti kičaste lasulje. Njegova ustanoviteljica Natalija Sultanova in njen mož Ravil, »diplomirana klovna« (oba diplomanta akademije za cirkuške umetnosti v Moskvi), sta se odločila slovensko občinstvo naučiti, da klovni niso samo pustne šeme. Natalija Sultanova pravi, da je njihovo gledališče sinteza klovnade, cirkusa in gledališča ter lahko gledalcem sporoča najrazličnejše družbene vsebine. V Ljubljani sta leta 1993 na dvorišču KUD Franceta Prešerna, kjer se je s prvinami cirkusa spogledovalo Gledališče Ane Monro, našla prvi vadbeni prostor. Dvajset let pozneje imata za seboj številne uspešne avtorske predstave, sodelovala sta s številnimi gledališči. Videli smo ju lahko tudi v predstavi Silence Silence Silence (1996) v režiji

Vita Tauferja, marsikoga sta kot klovna očarala v filmu Janeza Burgerja *Circus Fantasticus* (2010).

Klovnbuf od leta 2008 razveseljuje občinstvo v prestolnici, namenjen je najširšemu občinstvu - od najmlajših do starejših. »Pri nas še vedno mislimo, da so klovni samo za otroke, ampak ko ljudje vidijo naše predstave, so prijetno presenečeni. Z leti smo pridobili zvesto občinstvo,« pravi Brigita Dane iz Zavoda Bufeto. To je bil njihov cilj ob ustanovitvi festivala - da bi se ljudje naučili presoditi kakovost klovnovskih predstav, da ne bi bili več zadovoljni le z žongliranjem dvornega norčeka.

Klovna izbrusi življenje

Ravila Sultanova je že v otroštvu očaral eden najbolj znanih klovnov Oleg Popov. Natalija pa se je najprej osredotočila na dramsko igro, šele na akademiji so jo prevzeli klovni z mešanico sreče in žalosti. Po njenem se kot klovni rodiš, tega se ne moreš naučiti; priučiš se lahko le veščin. »Klovn mora biti iskren, z izrazno mimiko mora izražati celo paleto čustev in jih zbuditi tudi pri gledalcih - od bridkega joka do neskončnega veselja,« razlaga. »Klovn je občutljivo bitje, ki je na odru sposoben hipoma preiti iz enega čustvenega stanja v drugega, obvladati pa mora tudi fizične veščine.« Poleg akrobatike, žongliranja, pantomime in igranja na glasbila Natalija našteva še druge: koordinacijo gibanja, ozaveščanje telesa in delo s telesnimi impulzi. Klovn, o katerem govori, ni klovn na rojstnodnevnih zabavah. Njun klovn razveseljuje, a tudi nastavlja kritično ogledalo ljudem in svetu nasploh. »Seveda se mu smejimo, vendar moramo začutiti, da gre za nekaj več, za čustva, ki so na tanki meji med komiko in tragiko. Klovn brez globine ni pravi klovn,« dodaja klovnesa, »mora znati presenetiti gledalca in nepričakovano ustvariti sočasne občutke sreče in žalosti.«

Mironov, klovn s srcem in dušo, je eden pionirjev na področju umetnosti

klovnade, ki združuje tradicionalne klovnovske tehnike s sodobnim gledališčem. Njegova sposobnost nadziranja obrazne mimike in minimalistični telesni gibi so neverjetni. Svoj lik ustvari in igra brez besed, le z nekaj malega pripomočki in brez dodatne scenografije. »Da bom klovni, sem se odločil že, ko sem bil star šest let,« pove. Tudi zanj je klovništvo način življenja in vse, kar se vidi, spozna in se nauči v resničnosti, uporabi na odru. »S tem se rodiš, res pa te izkušnje v življenju izpopolnijo kot klovna. Tako kot mora pisatelj brati knjige, tako se mora brusiti tudi klovni.« V najstniških letih je veliko gledal filme, hodil na predstave in v cirkus, da je našel svoj lik, in danes ga njegov edinstveni slog nastopa postavlja med najboljše v svetu sodobne klovnade. Nastopal je na številnih mednarodnih festivalih in v cirkuških šovih, tudi na turneji s Cirque du Soleil po ZDA. »Dajem prednost značaju in osebnosti na odru. Spomnim se čarovnika, ki se je usedel na oder in nekaj minut ni naredil nič. Nato je vzel iz žepa cigareto, si jo prižgal, pihnil dim in z njim narisal dimne črke 'hello' in 'goodbye'. To je bilo vse. A ta gesta s prepričljivo igro in impresivno prezenco je bila prava predstava.« Nad Slovenijo je navdušen, prav tako tudi nad našim občinstvom.

Drzna satira

Kritične predstave v klovnovskem gledališču so namenjene odraslim, tako so na program festivala organizatorji uvrstili tudi novejšo predstavo Jelizaveta Bam, koprodukcijo Zavoda Bufeto in Slovenskega mladinskega gledališča, priredbo ruskega satirika Danijela Ivanoviča Harmsa, ki je v klovnovskem gledališču našla pravo gledališko formo. Harmsov literarni humor in klovnado Ravila Sultanova družijo mnogo več kot le komični učinek na gledalca, predstava skozi serijo nesmislov, ki jih Sultanov odlično zrežira, daje sporočilo, kaj pomeni biti človek in kakšna je človeška družba: neusmiljeno smešna in že kruto komična. In to velja za Harmsa, ki je živel v prvi polovici 20. stoletja, pa tudi za Ravila in našo sodobnost.

»Klovn le na prvi pogled prinaša zabavo in smeh, lahko tudi zelo političen, socialno angažiran in filozofski, seveda na svoj klovnovski način,« je prepričana Sultanova. »To si lahko dovoli, ker ni obremenjen z normami, vrednotami in standardi, zato lahko prestopa prepovedane pragove in krši meje.« Tudi če se zdijo njegova dejanja brezsmiselna, lahko pripovedujejo zgodbo, ki spodbuja premislek o splošno veljavnih resnicah.

Klovnovski gledališče ni le parodija na prvo žogo, ampak drzna satira, ki s humorjem in posmehom kaže na družbene vrzeli.

Klovnovski gledališče je lahko tudi pronicljiva družbena kritika, ki v gledalcu zbuja refleksijo družbe, se strinja dramski igralec Blaž Šef. Danes zvečer bo nastopil v »potujoči vrtni metafikciji« Guliver - Moje potovanje v Liliput (koprodukcija Društva lutkovnih ustvarjalcev, Barbare Bulatović in Zavoda Bufeto). Šef bi rad gledalce na vožnji po Ljubljani z lutkami, klovnado in še inštalacijo v Botaničnem vrtu spodbudil k razmišljanju. »Želim si, da bi s predstavo izpeljali tisto, kar je v priredbah Swiftovega originala prevečkrat zamolčano - perfidno družbeno kritiko, ki jo vpelje predvsem skozi smeh, in ne skozi neposredno agitacijo.« Igralcu se zdi klovnovski gledališče resna in vse življenje trajajoča stvar. »Vsi klovnovi, ki sem jih spoznal, tisti res odlični, so res žlahtni patroni,« pravi.

Klovnovski gledališče torej ni le parodija na prvo žogo, ampak drzna satira, ki s humorjem in posmehom kaže na družbene vrzeli.

Rdeči noski za hitrejše okrevanje

Vlogo sodobnih klovnov pa je treba opisati z vsaj še enega zornega kota. V zadnjih letih je gelotologija, medicinska stroka, ki proučuje vpliv smeha na zdravje in psihološko stanje, ugotovila, da slišno ali vidno izražanje veselja, zadovoljstva in sreče spodbudi številne biokemične procese, ki

pozitivno vplivajo na naše telo in dušo. Že v začetku 20. stoletja so zdravniki in terapevti poskušali paciente v bolnišnicah opogumljati in nasmejati s klovnsko masko. Prvi profesionalni program s klovni v otroških bolnišnicah (Clown Care) je 1986 v New Yorku ustanovil poklicni klovn Michael Christensen in od takrat so klovni sestavni del bolnišničnega vsakdanjika v ZDA. Čez nekaj let so klovni zdravniki (clowndoctors) prišli še v Evropo in leta 1994 je v Avstriji nastalo društvo Rote Nasen. Devet let pozneje je bila ustanovljena tudi zveza Rote Nasen International, ki združuje klovne zdravnike iz več evropskih držav. Z njimi se je takoj povezala Neža Škofič Maurer, slovenska diplomirana klovnesa, ki je skupaj z Majo Dekleva - Lapajne (Dr. Anastazijo) pozimi 2004 prvič zabavala bolnike Pediatrične klinike v Ljubljani. Nastalo je društvo, ki je takrat štelo štiri člane, danes v neprofitni organizaciji Rdeči noski deluje 16 klovnov zdravnikov, ki so se lani ustavili ob več kot 33 tisoč posteljah.

Neprofitno organizacijo smo Slovenci dobro sprejeli. Prejšnje leto so dobili dobrih 87 tisoč evrov donacij, leto prej pa od 6.360 donatorjev skoraj sto tisoč dohodnine, s čimer pokrijejo potne stroške, stroške rekvizitov in simbolične honorarje klovnov. Ti niso le prostovoljci, ki si na nos poveznejo rdečo penasto bunkico. Klovni zdravniki so profesionalni umetniki, izbrani na avdiciji in usposobljeni za delo v bolnišnici. Njihova naloga je prek umetniških veščin, kot so žongliranje, petje, ples, pantomima, čaranje in improvizacija, v turoben bolnišnični vsakdanjik prinašati veselje, življenjsko energijo in pogum, da je otrokom lažje, mnogi med njimi zato še hitreje ozdravijo. Ne gre za gledališke predstave, Rdeči noski vsakega bolnika obišejo v sobi in si zanj vzamejo čas. Za vsako »vizito« se morajo pripraviti in jo ustrezno prilagoditi, se posvetovati z bolnišničnim osebjem in se skupaj odločiti za ustrezen pristop.

Na začetku je v bolnišnicah vladal strah, da bodo klovni prinesli dodatne okužbe in zmotili delo zdravnikov, danes pa je drugače. Zdravniki radi

sodelujejo, dajo strokovni nasvet, sestre pomagajo s praktičnimi nasveti. Klovni vodijo zapiske o poteku klovnskih »vizit«, odzivih malih bolnikov in posebnih pripetljajih, o katerih se pred novim obiskom pogovorijo z zdravniškim osebjem ali starši. Kot je večkrat poudarila Škofič Maurerjeva, ustanoviteljica Rdečih noskov: »Če že pravijo, da klovni niso za v bolnišnico, potem tudi otroci niso.« To je tudi moto rdečih noskov, ki želijo z rednimi in vsakodnevnimi obiski pomagati otrokom, da bi hitreje ozdraveli in se vrnil domov. Društvo ima vizijo, da bi poskrbelo za klovnsko oskrbo v vseh slovenskih bolnišnicah, rehabilitacijskih centrih in geriatričnih oddelkih.

Klovni od Harlekina do Chaplina

Nekakšne klovne naj bi imele že dinastije v starem Egiptu, prvega cirkuškega klovna, tako imenovani white face (bel obraz), pa je leta 1801 ustvaril angleški komik Joseph Grimaldi, ko si je obraz pobarval belo, poudaril obrvi, na lica narisal rdeče trikotnike in z rdečo poudaril ustnice. Največji vpliv na razvoj klovnov naj bi imela italijanska commedia dell'arte iz 16. stoletja, v kateri sta nastopala norčav in gibčen Arlecchino oziroma pozneje znan kot Harlequin ter Pedrolino oziroma Pierrot z belim obrazom.

Od takrat se je lik karakterno razvil, posodobil in postal nepogrešljiv del cirkuške predstave, v zgodovino pa se je vpisalo tudi nekaj odličnih klovnov, ki so zasloveli zunaj cirkuške arene. Morda je Emmett Kelly najbolj znan ameriški karakterni poklicni klov, medtem ko Otto Griebling šteje za najbolj profiliranega mojstra klovnovstva 20. stoletja v ZDA. V takratni Sovjetski zvezi so Rusi dobili svojega klovna - Olega Popova, ki še danes kot 84-letni gospod gane vsako občinstvo.

Začetki družbene kritičnosti v klovnovski umetnosti segajo v začetek

20. stoletja, ko sta množice navduševali lahkotna komičnost vodvilskega gledališča in commedia dell'arte, v katerih je nastopal tudi Charlie Chaplin. Žalostni klovn nemega filma - spomnimo se na njegovega Potepuha, v katerem je zaigral kot Pierrot ali žalostni klovn in ustvaril tradicionalen ameriški tip klovnovske figure »the tramp« (žalostni potepuh) - se je zapisal v zgodovino. Sprva po vlogah v burleskah, še bolj pa z ostro politično satiro in družbeno kritiko.

Bil je genialen igralec z neverjetno interpretacijo in mnogoterimi čustvenimi izrazi, zaradi katerih še danes zasenči mnoge zvočne filme in spektakelske kinematografije, pa tudi velik družbeni kritik, če omenimo samo parodijo na Hitlerja v Velikem diktatorju in satiro kapitalizma v Modernih časih.

Ulicno gledališče, predstava, Ljubljanski grad 05.09.2014 Foto: Irena Herak

Reach: 231.945

Country: Slovenija

Kazalo

1 / 16

Aleksej Mironov: »Klovn se rodiš, izbrusi te življenje.«

V društvu Rdeči noski deluje 16 klovnov zdravnikov, ki so se lani ustavili ob več kot 33 tisoč posteljah.

Ulicno gledalisce, predstava, Ljubljanski grad 05.09.2014 Foto: Irena Herak

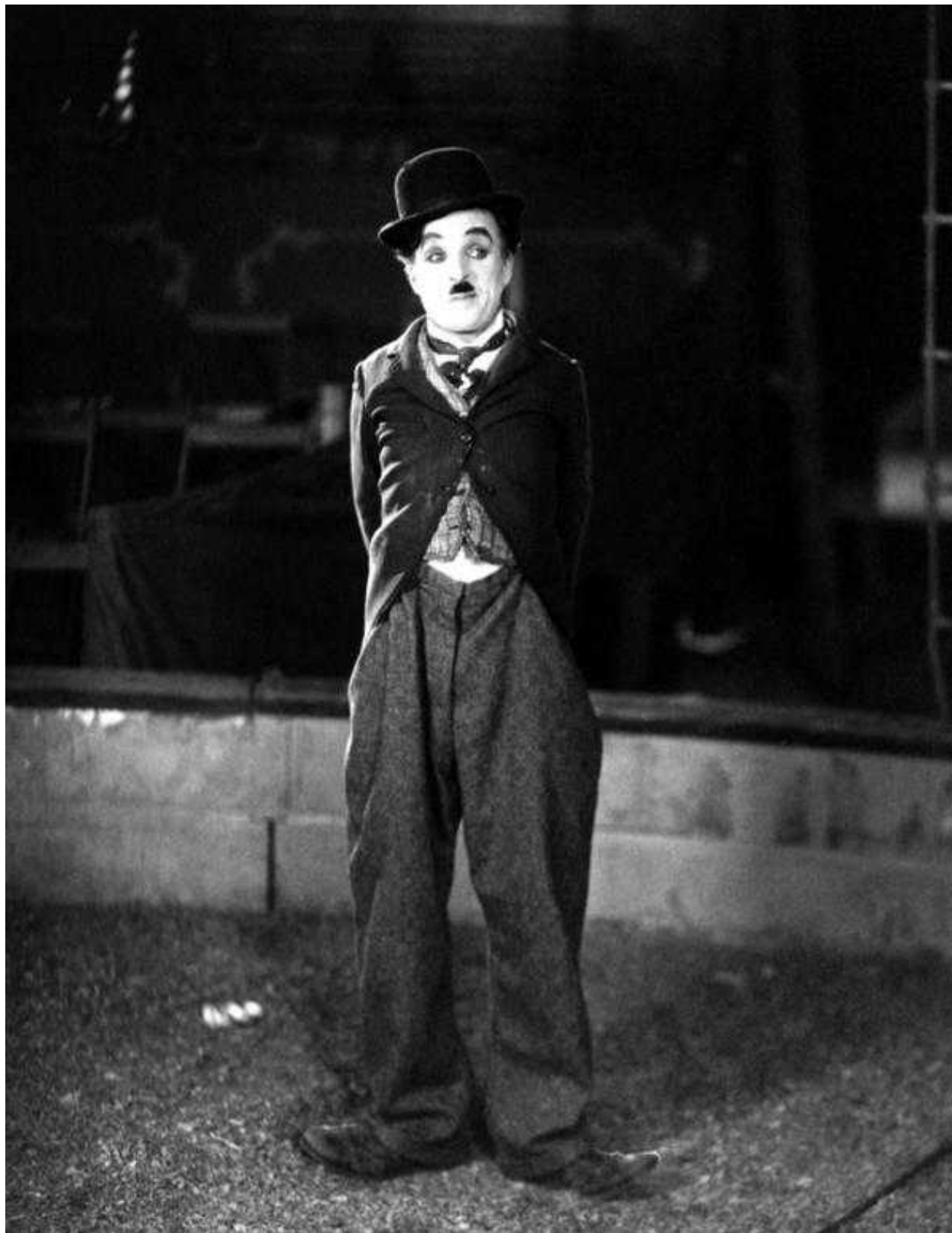
Kritične predstave v klovnovnskem gledališču so namenjene odraslim; ena takih je na letošnjem **Klovnbufu** predstava Jelizaveta Bam.

Reach: 231.945

Country: Slovenija

Kazalo

1 / 16

Charlie Chaplin

Predstava Jelizaveta Bam, (Zavod Bufeto)

DELAVNICE

Sobota, 13. septembra

KOPER

TUŠ PLANET KOPER ▶ ob 10. uri **PUPILLAM, DRUŠTVO ZA RAZVOJ OSEBNEGA POTENCIALA** organizira dogodek ob svetovnem dnevu inkontinence.

Ponedeljek, 15. septembra

SEŽANA

LJUDSKA UNIVERZA ▶ ob 16. uri študijski krožek *Meditacije kot zdravilne seanse - zdravilne seanse kot meditacije* pod vodstvom mentorja prof. **Marjana Plazarja**, brezplačno. Prijave in informacije na 031/397-878.

Nedelja, 21. septembra

BOVEC

MALA DVORANA KULTURNEGA DOMA ▶ od 10. do 17. ure delavnica haiku poezije *Sam svoj haiku mojster*. Mentor **Jože Štucin**. Delavnica je brezplačna, število udeležencev je omejeno, zainteresirani naj se prijavijo čim prej, najkasneje **do ponedeljka, 15. septembra** na naslov: **JSKD OI Tolmin**, Trg m. Tita 8, 5220 Tolmin, po faxu: 05/380-11-71, ali po e-pošti: oi.tolmin@jskd.si.

Prleki osvajali Turčijo

Mladi plesalci folklorne skupine (FS) Leščeček, ki deluje pod okriljem Kulturnega društva Slavko Osterc iz Veržeja, so se udeležili 42. mednarodnega festivala kulture in umetnosti v turškem mestu Arhavi, ki leži v bližini meje z Gruzijo in je od Veržeja oddaljeno več kot 2700 kilometrov. Poleg veržejske skupine, ki je zastopala Slovenijo, so na festivalu nastopile še skupine s Cipra, iz Južne Koreje, Srbije, Gruzije in Turčije.

"Festivalsko dogajanje se je začelo nekoliko bolj turistično, z ogledom mesta in okoliških naravnih znamenitosti, prvi nastop pa je plesalce čakal na mednarodnem večeru, kjer smo se predstavili posamezni predstavniki so-

delujočih držav, poleg plesa in pesmi pa smo na stojnici predstavili tudi svojo tradicionalno kulinariko. Prleki smo tukaj seveda promovirali prleško tünko in domači rženi kruh, namazan z domačo zaseko in obogaten z domačim lükom - prigrizek, h kateremu se poda odlična domača kapljica iz okoliških vinogradov. Po nekoliko bolj sproščenem prvem večeru je naslednji dan postregel z vrhuncem festivala, nastopom na glavnem odru pred blizu 5000 obiskovalci," je po vrnitvi v Prlekijo povedal predsednik FS Leščeček **Ivan Kuhar**. Turškemu občinstvu so prleški folkloristi predstavili tri splete: Kak je hlopec deklo süka, Sem hodil k dekleti in letošnjega, ki ga je z zlatim

priznanjem nagradil Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Mlad'ga fanta pod odejo. Avtor vseh postavitev je vodja skupine **Marko Rus**, s svojim nastopom pa so veržejski folkloristi navdušili in si prislužili plaketo občine organizatorice. "Po osrednjem nastopu so sledile še predstavitve na različnih odrih, nepozabno pa bo seveda ostalo druženje mladih z različnih koncev sveta, ki je ob takšnih dogodkih še posebno zanimivo," je dodal Kuhar, ki je ob tej priložnosti znova povabil mlade iz celotnega Pomurja, naj se jim pridružijo in "doživijo folkloro malce drugače". (mš)

Veržejska folklorna skupina je svoje znanje tokrat predstavila na turških tleh. (Damir Skuhala)